

Kaynak

BALIKESİR HALKEVİ

ÜÇÜNCÜYİL 36

19 İkincikânun 1936

KAYNAK

Balıkesir Halkevi Dil, tarih edebiyat şubesinde çıkarılır Aylık Kültür dergisi

Sayfalarımız devriminin ve Halkevlerin çizdiği derin ve geniş anlamının içine giren bütün yazılara açıktır.

İÇİNDEKİLER

Gençlik ve Enerjisi	Kenan Akman
Balıkesir Panayır ve Pazarı	Kâmil Su
Keçeci H. Mehmet Emin	Kerim Kâni
Garp dillerinde Türkçe, Arapça ve Acamce kelimeler	Halit Özer
Gece biterken	Mükerrem Kâmil Su
Cayarsın	Muharrem Adak
Olmaz mı	Fethiye Orbey
Evrenos bey	K. Kâni
Sentak	Osman Balkır
Balıkesirde yatırırlar	M. Yasa - H. Korkut
Kayseride Muncusur Kamunu	Nuri Timur
Şah Mehmet "Öykü"	Hakkı Akay
Falussaade	K. Kâni
Atalar sözü	Sabur Şahin
Yağmur duası	Osman Balkır
Fihrist	* *
Almanca dersler	Rüknettin Sözer
Hava Raporu	* *

Gençlik Ve Enerjisi

«Biz Türk gençliğini, disiplimli, fakat manevi varlığını yükselterek ruhlarını en iyi icablara göre beslemeliyiz. Her hangi bir güçlü darbe karşısında kafasını kullanmasını bilecek, teşebbüs alma, karar verme ve zorlukların üstüne varma gibi yüksek hassalarla onları zor vazifeler için yetiştireceğiz.»

Parti programını izah söylevinden : Recep Peker

Gençlik derken biz, herşeyden evvel, yılları düşünmüyoruz, Tekâmül eseri olan hayatın enerjisini göz önünde tutuyoruz. Bu enerjinin içtimai bakımdan en verimli halini düşünüyoruz.

Bazılarımız gençliğe yaş haddi tayin etmekte ısrar ederler. Fizyolojik bakımdan bu belki doğru olabilir. Fakat insan yalnız et, kemik ve kandan mürekkep değildir. Sonra o, yalnız da değildir. Evet "doğar, büyür ve ölür," Şu varki bu arada tabiat ve muhite tesir eder. Tabiatın ve muhitin tesirlerine maruz kalır

Gençlik, işte bu. Canlı ve en kuvvetli adeta kaynaşan derin sular gibi olduğu zamanlarda ki tesir ve aksi tesirin enmuzecidir. Ve bir enerji kudreti merkezi. Öyle bir enerji ki ondan ancak is

tifade etmeği bilmekle faydalı olur.

Elektrik istihsal edilen bir şellâle tasavvur edelim; Eğer bu şellâlenin kudretinden istifade etmek çareleri bulunmasaydı o ni hayet üzerine düştüğü mesahayı delen, deşen, harap eden bir kudret olmayacak mıydı? Gençlik de bu şellâle gibidir. Muhteşem serpintilerle derin uğultular içinde kayar akar.

İleri milletler hayatîyetlerini gençliklerinin kudretile yükseltmişlerdir. Bizde gençliğimizin kudretile yükseleceğiz.

Bu, bir şellâle gibi muhteşem serpintilerle derin uğultular içinde akan kudreti inkılâbın transformatör vazifesini gören her cihetten iyi organize edilmiş disiplini altında en zorlu mukavemetleri kırarak derecelere çıkararak Atatürk devrinin yaratıcı hamlesine katacağız.

KENAN AKMANLAR

Balıkesir Panayır Ve Pazarı

Yazan : KÂMİL SU

balıkesir öğretmen okulu ve lisesi tarih öğretmeni

Son yıllara gelinceye kadar yılda bir defa Balıkesirde büyük bir panayır kuru luyor. Hicrî 1296 yılı Hüdavendigâr salnamesinde bu büyük panayırın her yıl Ağustosunun onbeşinde kurulup onbeş gün devam ettiği hakkında bir kayıd var (1).

Balıkesirde kurulan bu panayırın ilk defa hangi tarihte baş'adığı belli değil, ancak mahkemei şeriye sicillerinde tesa duf edilen bazı kayıdlardan, bu gibi pa nayırların hicri on ikinci yüz yıl sonla rında da her yıl kurulmakta olduğu anla şılıyor. Ve gene bu kayıdlardan on ikinci yüz yıl da kurulan bu panayırların «Hacı İsa» panayırı adını taşıdığı anlaşıyor(2).

Bu panayırlara Anadolunun her tara fından bir çok bezirgânlar iştirak ediyor. Bunların gelüp gitmeleri sıralarında mal larının ve canlarının emniyet altında bu lundurulması için tertibat alınıyor. Bütün işlerin yolunda gitmesi için bu panayıra birde bezirgân başı tayin ediliyor (3).

Mahkemi şeriye sicil'lerinden, bu pa nayırların yalnız Balıkesir şehrinde ku-

1— «Nefsi Balıkesirde beher sene Ağusto sunun on beşinde cesim bir panayır küşad olu narak hayluca tüccar gelüp pek çok ahzu ita ile on beş gün mümted olur.»

Hüdavendigâr Salnamesi, yıl 1296
2— «beher sene medinei Balıkesiride Elhac İsa panayırı duhul ...»

1199 Yılı Mahkemei Şeriye sicilleri

3— «Balıkesri panayırına iyap ve zihap eden bilcümle tüccaran ve bezirgân"ne" inha olunur ki senede bir defa Balıke"ride ve hava lisinde kurula gelen panayırlarda iyap ve zihap eden bazirgânların esnayı rahda muhafazalarına dikkat ve ahzu italarına nezaret eylemek üzere ötede beri evlâdı izam tarafından birinin bazir gân başı nasbû tayin oluna geldiği ..»

1236 Yılı mahkemei şeriye sicil defteri

rulmayup kazalarında da kurulmuş oldu ğu anlaşıldığı gibi şehir panayırı için tayin edilen bezirgân başının aynı zamanda bütün kazalarda kurulan panayırlarda bakmak salâhiyetinde olduğu anlaşıyor. Balıkesir kazalarında da panayırlar kurul duğu hakkında mahkemei şeriye sicille rinin verdiği malûmatı Hüdavendigâr sal namesi te'yit etmektedir. (4)

Bu panayırlarda bezirgân başı, ve pa nayıra iştirak eden esnafın bağlı olduk ları reisleri mahkemeye, Balıkesir muta sarrafına, serdar ağ ya ve bac pazar ağası na vergi vermeğe mecbur idilerki bu vergi 1199 tarihli sicil defterindeki kayda göre aşağıdaki şekilde idi:

Hakim efendiye	300
Karesi mutasarrıfına	300
Serdar ağaya	300
Baç bazar ağasına	300
Kethüda efendiye	45
Hademelerin harcı	30
Kâtip efendiye	15
İhzariye	10

Yalnız bin üçyüz kuruştur1300

Balıkesirin pazarına gelince :

Bu gün olduğu gibi evvelcede Balıke sirde her salı günü birde pazar kurulu-

4— «Karesi sancağında Manyas kazasında beher sene Mayısın yirmi üçüncü günü koşu panayırı namile cesimce bir panayır kurulur ve pek çok ahzü ita vukubularak beş gün ka dar mümted olur. Livai mezkûr dahilinde Man yas kazasına tabi ışıklar karyesinde beher sene Haziranının dokuzuncu Perşembe günü Değir men önü namı diğer dönüş panayırı tabir olu nur bir panayır küşat olunup hayluca ahzu ita olur. Livai mezkûr dahilinde Gönen kazası na da beher sene Haziranının üçüncü günü Sarı köy tabir olunur bir panayır açılır. Bu dahi beş gün mümted olur.»

1296 Yılı Hüdavendigâr salnamesi

yormuş. 1296 yılı Hüdavendigâr salna mesinde pazarın Salı günü kurulduğu yazılıyor.

On birinci hicret yüz yılının başlarına ait olan şeri mahkeme sicillerinde bir pazar bacından bahsedildiğine göre Ba lıkesirin bu pazarı on birinci yüz yıl başında ve belki daha evvelki yüz yıllar da kurulmuş olacak [1] yalnız o zamanda pazarın salı günü olduğuna dair bir ka yıt yok.

Gene mahkeme sicillerinde, bu pazara hariçten ve şehir içinden rençberlerin mal satmak üzere geldikleri ve bunlar dan pazar bacı adı ile bir bac alındığı kaydediliyor. Pazardan alınan baç vilâye te mutasarrıf o'nlara veriliyor.

Bu pazarlarda ara sıra yolsuzluk da oluyormuş. Pazara gelenlerden bazıları pazar bacı vermemek için eşyalarını gizli olarak mahallelerde satarlarmış. Bu gibi yolsuzlukların önüne geçilmesi kasdile merkeze edilen müracaatlar üzerine mer kezden ara sıra yolsuzlukları menetmek için tevkiler gönderilmiştir. On birinci hicret yüz yılı ortalarına ait olan bir tevkide bu gibi yolsuzlukların önüne geçmek için pazar bacı alınan eşyanın - çuval ve aba üzerine bacı alındığına dair bir alâmet konulması yazılıyor.

Pazar bacı yıllık olarak bir kimseye veriliyor. İlyas paşanın 1041 hicret tarihli. bir buyruğundan Balıkesir pazar bacının yıllık otuz bin akçe olduğunu ve bunun iki taksitte ödenmek üzere birine veril diği manası çıkıyor.

Şer'i mahkeme sicillerinde Balıkesirin panayır ve pazar yerlerine ait bulduğu muz belge eri aynen aşağıya koyuyoruz :

Kıdvetül kuzatı velhükkâm madenil fazlu velkelâm mev'âna Balıkesri kadısı Zeyyede fazlihu tevkii refii humayun vasil

1— Türklerde daima pazar kurulduğuna göre Balıkesirin pazarının menşeleri şehrin Türklere geçmesi zamanlarına ait olabilir,

olacak malûm olaki sabıka Anadolu Bey lerbeyisi olub halâ bervechi arpalık Ka resi sancağına mutasarrıf olan emirül ümaril kiram Yahya dame ikbalihunun livai mezbure kaim makamı olan kıd vetül emaili ve akran İbrahim Zeyyede kaderehu dergâhı muallama mektub gön derüb kasabai Balıkesrinin vaki olan baç ve bazarı defteri cedidi hakanide livai mezbure mutasarrıf olanlara hasıl kayd olunmağla kasabai mezburenin galle ba zarına hariçden ve nefsi kasabadan renç ber ta'fesinin bey'etmeğe getürdükleri te rekeden ve sair meta'dan bu anedegin kanun ve defter mucibince baç bazarı a'ını gelmişken halâ bazı kimesneler mü curred bac bazarını vermemek için tere kelerin mahallatta hafiyeten bey'edüb badehü bey'eyledükleri zahir olub bac ve bazar taleb olundukta vermekte taallül eyleyüb ve bey' için gelen çuval ve aba ları dahi hafiyeten bey'edüb badehu alan ların ellerinde bulunup bacü bazar taleb olundukta bacı alınanların alâmeti olma mağla eda eyledik deyü niza' edüb baç bazar alunduğu ve alınmadığı malûm ol mamağla müşarün ileyhin mahsulüne kül li gadir ve rençber taifesine dahi taaddi olunmağa bais olmağın olmakule kimes neye gadrü taaddi olunmamak için bacı alınan çuval ve abaya bir alâmet vaz'olu nub ve bey'olunub ve bey'olunan tereke galle bazarında bey' olunub kanunu ka dim ve defter mucibince bac bazarı alın mak babında emri şerifim verilmek recasına arz etmeğin şer ve kanun ve defter mucibince amel olunmak emredüb buyurdumki vusul buldukta bu babda sadır o'an fermanı şerifim üzere amel edüb kasabai mezburenin baç ba zarı defteri cedidi hakanide livai mezbure mutasarrıf o'anlara hasıl kayıt olunmağla kasabai mezburede galle bazarlarında an gayri yerde tereke bey ettirmeyüb müşa rünileyhin mahsulüne bir veçhile gadr et tirmeyesin ve bac bazarı alınan çuval ve

aba dahi malûm olmak için bir alâmet
vaz' ettiresin senki müşarûnileyhin mah
sulüne gadr ve rençber tayfesine taaddi
oluna şöyle bilesin alâmeti şerife itimad
kılâsın tahriren fi evahiri şehri cemâzel
ulâ fisenei ihda ve selâsine ve elf

Bimakamı kostantaniyetil
Mahruse

Veçhi tahriri husuf budurki Balıkesri-
de vaki başü bazar ve ihtisabı işbu sene
ihda ve arbaine ve elf şabanül-muazzamın
guresinden bir sene tamamına değin şe-
hir kethudası olan baisi tahriri huruf Mes-
tana zade elhaç Mehmet nam kimesne
senevi otuz bin akçe der'uhde o'unup şol
şart üzereki altı ayda bir on beş bin ak-
çesini o kethudamız olan çaker (Çakir)
beye teslim edip ve teslim eylediğine [da-
ir] yedine temessük alup hariçden bir fert
müdahale etmemek üzere temessükü i ti-
mas etmekle tahrir olundu veçhi meşruh
üzere Balıkesride vaki başbazar ve ihti-
sabı senevi otuz bin akçeye mumaileyh
deruhde idüb altı ayda beru [bir] nısfı
on beşbin akçe mezbur çaker be-
ye eda ve teslim idüb yedine
temessük olub hariçden bir ferd dahlü
taarruz eylemeyüb bu anedeğin mutasarrıf
o'an'lar ne veçhile mutasarrıf [tasarruf]
edegelmışler ise bu dahi mutasarrıf ola
tahriren [fi] evaili şehri şa'banülmüazzam
liseneti ihda ve arbaine ve elf.

İlyas paşa
Vezir

Beher sene medinei Balıkesride elhaç
İsa panayırı duhul ve bazirgân başısı ağa-
yı mumaileyin [leyh] marifeti ve tevabii
esnafı mezkurun reisleri ile bermutat ta-
rafı mahkemeye ve serdarı mezbure ve
paşayı müşarûnileyh tarafına ve baş bazar
ağasına vire geldikleri avaidat naha-
faza'larıdırki berveçhi ati zikr olunur fi 1199

Hakim efendiye Kethuda efendiye
300 45

Hademelerin harcı İhzariye
15 10

Karesi mutasarrıfına serdar ağaya
300 300

Baş bazar ağasına
300

1300 Yalnız bin üç yüz kuruştur.

Bazirgân başı buyruldu (buyruldu) kidevül emacidi velâyan Karesi sancağı mütesellimi izzetlü elhaç Ali bey zeyyede mecduhu ve şeriat şiar Balıkesri kadısı fa ziletlü efendi zeyyede fazluhu ve Balıkesri panayırına iyap ve zihali eden bilcüm le tüccaran ve bazirgân [ana] innha olunurki senede bir defa nefsi Balıkesride ve havalisinde kurula gelen panayırılarda iyab ve zihab iden bezirgânların esnayı rahta muhafazalarına dikkat ve ahzu italarına nezaret eylemek üzere ötedenberü evlâtı [di] izam tarafından birinin bezirgân başı nasbü tayin oluna geldiği derkâr ve işbu senei amimetil müyemmede panayırı mezkûrun bazirgân başılık umurunun idaresi hususu bundan akdem Balıkesride mütesellimimiz o'an mirmirandan Mustafa paşaya ihale olunmuş isede paşayı mumaileyhin bu def'a Ruscuk tarafına memuriyeti zuhuruna binaen aharının nasbü tayını lâzım geldiği bedidar ol-
duğundan darendei buyru'du. Esseyit Mehmet Arif ağa zeyyede kaderuhu panayırı mezkûre ber mutat bezirgân başı nasbü tayin olduğu ma-
lumunuz oldukta mumaileyhi tarafımız dan nasb ve memur kılınmış bazirgân başı bilüb panayırı mezkûre tecemmu eden tüccarın ahzü italarına nezaret ve ola geldiği veçhile rusumu mutadesinin ahzü kabzına mübaderet eylemesi husu suna kenduye muavenet ve muzaharet eyleyesiz ve senki bezirgân başı mumaileyhsin sendahi her bir hususâtı şer' ve kanuna tatbik ederek panayırı mezkûre iyabü zihab iden tafei tüccarın ahzü italarına nezaret ve hilâl vahidesi? ümenen ve salimen mürür uburları esbabını istihsaline dikkat ve bir taraftan zülmü gadr ikaindan ittika ve mubaadet eylemeniz babında ve memuriyetini havi divanı Hudvendigâr ve Kocaeliden işbu buyruldu tahrir ve isdar ile irtal olunmuştur biminhü taala vusûlünde ber mucibi buyruldu amel ve hareket eyleyesiz deyü N - 1 - 2136

Keçeci Hafız Mehmet Emin

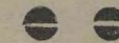
— 1 —

K KÂNİ

10 Birinci kânun 935 gününde ölen, memleketimizin ileri gelenlerinden Keçeci hafız Mehmet Emin millet ve vatan için çırpınmış bir yurddaş idi.

Meclisi idare azâlığı, Ticat odası ve uray başkanlıklarında uzun zamanlar bulunmuş ve çok önemli işler başaran Keçeci, Balıkesirde millî teşkilâtın [1] kurulmasında pek büyük yardımları dokunmuş ve hattâ Balıkesir milis suvari alâı kumandanlığını üzerine alarak meşhur Anzavurun takibatında, kendisi daima ileri giderek yararlıklar göstermiştir.

Balıkesir Halkevi dil, tarih, edebiyat şübesi başkanı ve Kaynağın yayın direktörü sayın Abdi Ağabey oğlu, memleketin bu değerli evlâdının hayatının yazılması ödevini bana verdi. Bu biraz güç olan işi bilâ tereddüt üzeime aldım. İlk fırsatta keçeci hakkında, ta çocukluğundan ölüme kadar geçirdiği tatlı ve acı hayatını «azda o'sa» toplamağa başladım. Keçecinin çok yakın dostlarını bularak hatıralarını dinledim. Not ettim. Bu önemli iş - hakikattan şaşmıyarak yazup bu ölüyü tanıtabilirsem, buda benim için ne mutlu.

Keçeci hafız Mehmet Emin 1290 yılında Balıkesirde doğmuştur. Babası hancı Ahmet ağa isminde birisidir. İlk tahsilini dayısı, Balıkesir bilginlerinden hafız Ramazan efendiden öğrenmiştir. Hafız Mehmet Emin oniki yaşında iken, babası öle- rek yetim kalmıştır.

[1] Halkevi Dil, Tarih, Edebiyat kolu tarafından hazırlanmakta olan balıkesirin milli mücadele tarihinde, bu hususa dair daha fazla bilgi vardır. Şimdilik bilgiler toplanmaktadır ayrıca kitap halinde çıkacaktır.

Yetim ka'an keçeci, okumasını bırakarak, Balıkesirin o zaman en iyi keçecilerinden olan Madan Salih ağanın yanına keçeci çıraklığına girmiştir. Keçecinin, bu, keçeci çıraklığı beş altı sene kadar devam etmiştir.

Bundan sonra keçeciliği bırakan hafız Mehmet Emin, serbest ticarete atılmak istedi o zaman şark halı kumpanyasının yapığı mübayaa memuru olan Demircili Hüseyin efendi isminde birisi keçecinin fevkalâde zeki ve istidadlı bir genç olduğunu anı- yarak kendi işini buna vermiştir. Ve bu suretle mübayaa memurluğu ile hayata atılan Keçeci hafız Mehmet Emin az zaman- da çok büyük başarılar göstermiş, kum- panya tarafından taktir edilmiş ve kendi- sine büyük mikyasta kredi açılmıştır.

Daima ileriye gören keçeci Mehmet Emin, şirketçe kendisine açılan bu geniş kredi sayesinde daha büyük işler görerek az zaman zarfında memleketin birinci dere- ce tüccarlarından olmaya başlamıştır. Ke- çe cinin bu ilerleyişi genel savaşın başlarına kadar ve fasılasız olarak devam etmiştir.

Serveti mühim bir yekûn tutan Ke- çeci Hafız Memet Emin, Harbi umumî sıralarında külliyetli miktarda afyon mü- bayasına başlamıştır. Harp dolayısıyla fi- yatların düşmesinden dolayı keçeci bundan çok zarar görmüştür ve bunun neticesi olarak vücuduna yarım felç isa- bet etmiştir.

Yunanlıların İzmir'i işgali üzerine, Ba- lıkesirde millî teşkilâtın kurulmasında önemli yardımları bulunan Keçeci, yarım felç olmasına rağmen Balıkesir milis sü- vari alay kumandanlığı ödevini üzerine almıştır.

Garb Dillerinde Türkçe, Arapça, Acemce kelimeler

Yazan : Dr. HALİT ÖZER

Doğum ve Çocuk bakımevi baş Hekimi

Cumuriyetin yaptığı en önemli inkılâplardan birini teşkil eden Osmanlısaltanatına veda işi gibi Osmanlıca'yı da tarihe gömdüğümüz bu sırada ana dilimize d g ru giderken bir çok göğüs kapartıcı hakikatlerle karşılaşmakdayız.

Kısmen osmanlı imparatorluğunun Türk den başka milletleri de camiasında toplamış bulunmasından, kısmen arap ve acem edebiyatının o günkü tesirinden kendilerini kurtaramayan lisancı ve edebiyatçıların işküzarlığından doğan osmanlıca uzun zaman maalesef bize Türkçemizin gerek ifade ve anlatma kudreti gerek teleffuzunun kulağa hoş gelmesi itibarıyla çok güzel olan bir çok kelimelerini unutturmuştu. Bu unutturuş o kadar tesirli olmuşdurki çalışma bürosunun başından başka memleketin hiç bir tarafını görmemiş hiç bir köylü ile temasa gelmemiş olan o zamanın bazı ulemaların düşdükleri hatada kendilerini mazur göstermek için ana dilimizin darlığını ileri sürmüşlerdir.

Halbuki ne Türkün ne Arabın ne Ace-

min ve ne Kürdün hülâsa bize yakın ve uzak hiçbir milletin anlayamadığı ve hatıta münevverlerimizin bile tamamen ihata edemediği bu lisan aşuresinden kendimizi kurtarmak istediğimiz bu devirde yapılan dil taramaları söz derleme ve araştırmaları bize göstermişdirki ana dilimiz olan Türkçe en medenî bir milletin her ihtiyaç ve meramını anlatmaya elverişli bir dildir.

[Dardır, bir çok şeylerin karşılığı yoktur] gibi haksız ithamlarla sesi boğulmak istenilen Türkçemizin bir az tetkikle, değil yalnız bize, bir çok uzak yabancı milletlerin diline bile yardım etmiş olduğunu öğreniyoruz. Bu kanaatımı tekid için aşağıdaki kelime'eri numune olarak arz edeceğim. Yalnız bu araştırmam esnasında şark dillerinden sayılan Arapça ve Acemce ile benzeyiş gösteren bazı ecnebi kelimelere de tesadüf etdim.

Bu sebeple Tarihî ve coğrafi noktai nazardan Türkçe ile yakınlığı ve alakası bilinen Arapça ve acemce olarak tesbit edilen bu kelimelerden de bazılarını ayrıca bildirmeyi faydeli buldum.

Birkaç dilde aynı zamanda kullanılan veya benzeyen Türkçe kelimeler

İngilizce		Fransızcası	Almancası	Türkçesi	Mülâhazat
Yazılışı	Okunuşu				
Mamery	Mameri	Mamelle		Meme	Bu kelimeler mana ve teleffuzda benzeyorlar.
Portion	Porşiyin	Portion	Porton	Parça	» » »
Young	Yang	Jeun	Yung	Genç	» » »
Tissue	Tişu	Tissue		Dokuma	» » »
Sound	Savnt	Sone		Ses	» » »
		Escheau	Schemel	İskemle	» » »
Baby	Beybi	Bebe		Bebek	» » »
School	Sikul	Ecole	Schule	Okul	» » »

İngilizce		Fransızcası	Almancası	Türkçesi	Mülâhazat
Yazılışı	Okunuşu				
Cat	Kât	Chat	Katze	Kedi	» » »
To ğo	Tuĝo		Gehen	Gitmek	» » »
Tothinek	Sink		Denken	Düşünmek	» » »
Tothank	Senk		Dankın	Teşekkür etmek	» » »
Coffee	Kofi	Café	Kaffee	Kahve	» » »
Year	Yır		Yahr	Yıl	» » »
Wéec	Vik		wohe	Hafta	» » »
Suĝar	Şuĝar	Sucré	Zucker	Şeker	» » »
Lilac	Lilak	Lilas		Leylak	» » »
Peper	Peper	Poirre	Pefer	Biber	» » »
			Kübel	Küp - Kova	» » »
			Kopf	Kafa	» » »
		Fenêtre	Fenster	Pençere	» » »
		Fût		Fıçı	» » »
Kettle	Kettil	Kessel		Kazan	» » »
			Keller	Kiler	» » »
Caravan	Karavan	Caravane	Karavanen	Kervan	» » »
Argil	Arcil	Argile		Kıl	» » »
Cherry	Çerri	Cerise	Kirsche	Kiraz	» » »
Man	Men		Man	Man Men	Erker manasına gelen bu kelime de mana ve teleffuzda birdir

İngiliz dilinde Türkçeye benzer sözler

İngilizce		Türkçe	Mülâhazat
Yazılışı	Okunuşu		
Due	Du	Dolayı, doğmu	Bu kelime gerek dolayı gerek doğmuş sözlerine benzer
But	Bat	Fakat	Bu kelimeler teleffus ve bazı harflerile benzerler
İndividual	İndividüel	Kendine ait (Şahsi)	Dikkatle teleffus edilirse individüel kendine kelimeleri aynı mahreçten telaffus edildiği gibi bazı harflerile de bir birine benzerler.
Child	Çayıld	Çocuk	Bu kelimelerde benzeyişlik var
Partli	Partli	Bir parça	Kısmen manasına gelen bu kelimeler arasında benzerlik vardır
Girl	Giril	Kız	Bu kelimeler bir birine benzer bilhassa vilâyetimizde ve bazı muhitlerde kız kelimesi (gız) şeklinde teleffuz olduğu nazarı itibare alınırsa müşâbehet daha göze çarpar

GECE BİTERKEN MÜKERREM KÂMİL SU

Nihat; günden güne yemeden içmeden kesilmiş, dalgın, durgun bir adam olmuştu.

Karısı Leylâ; bu hali gözden kaçırma-makla beraber ona birşey de soramuyordu.

Çünkü arada sırada durgunlaşmağı huy edinen Nihat; üstüne varılırsa sinir-lenir, büsbütün kararır.

Bir gece geç vakte kadar dışarıda kal-dıktan sonra eve dönmüştü.

Leylâ yatakta gözleri kapalı uyur gizli-onu gözetliyordu.

Nihat sendeliyordu. Kocasının içdiğini hiç görmiyen Leylâ; birden yataktan fırladı. Korkudan büyümüş gözlerle ona bak-mağa başladı.

Nihat düğmeye bastı.

Odanın mai gecesi birden aydınlıdı. Ve karısını karşısına oturtarak konuşmağa başladı:

—İçdim bu gece Leylâ.. Karmakarışık şey içtim. Şırap, konyak, rakı. Hep bun-ları seninle konuşmağa kuvvet bulayım diye karıştırdım.

Leylâ gülecek, eğlenecekti. Fakat içki başına vururda bir tatsızlık olur diye sus-tu.

—Leylâ Biliyorsun ki evlenmeden ev-vel birbirimize önemli bir söz vermiştik.

Genç kadının yüreği hopladı.

Kısık bir sesle:

—Evet Nihat biliyorum. Dedi.

—Hah.. İşte bravo Unutmadığına se-vindim doğrusu. Şimdi o saat çaldı karı-cığım.

Sana içimi dökeceğim. Ve beni sessizce dinliyeceksin emi?

Genç kadın yavaşca başını eğdi. Nihat yine söylemeğe başladı:

—Evlenirken sevgimiz esas demıştik. Birgün bu sevgi biterse birbirimize söy-liyeceğiz. Ve kavgasız, gürültüsüz ayrıla-

cağız. Şimdi ben sözümü tutuyorum. Artık seni karım gibi, sevgilim gibi sevmiyorum Leylâ. Sadece arkadaşısın.

Ben Macide ile evlenmek istiyorum. Ve bunun için de...

Bilmem daha uzatmak lâzım mı?

Genç kadın olduğu yerde eridi, küçül-dü, yere geçti sandı. Pencereden tatlı bir ay ışığı görünüyor, gökte yıldızlar pırıl pırıl yanıyordu.

Denizin tatlı sesi ve kokusu genç ka-dına derin bir ağlama acısı veriyordu. Gözleri odanın bir köşesine aktı, gitti. Ko-medinin üstünde zarif bir çerçeveye kon-muş resim; kendisi ile eğlenir gibi idi. Bu resmi, evlendikleri gün çıkarmışlardı.

Ne kadar şendiler.

Ve ne kadar çok sevmişlerdi.

Dört yıl başbaşa ve pek tatlı geçen bu evlilik hayatı... Demek ki son yaprağını kapıyordu.

Artık bu sevişen eller ayrılacaklar, bu bağlı gönüller çözülüp, yol değiştirecek-lerdi.

Genç kadın bu düşünce ile, Kafasına dolan dört yıllık sevgi çağıltısı ile dalga-lanıyor, yere düşmemek, ağlamamak için kendini zor tutuyordu.

Nihat odada dolaşüyor, belliki son sö-zü... kurtuluş müjdesini bekliyordu. Bu hal; Leylâyı birden o kadar yaraladı ki.. Göz yaşlarını içine teperek, dudaklarını gülüş-lerle süsliyerek konuşmağa başladı:

—Nihat. Beni büyük bir üzüntüden kurtardın dostum.. Mersi..

Nihat şaşırıldı. Ve 'nanmamış gibi gözle-rini açarak biraz durdu. Ve yine dolaşmağa başladı.

Leylâ söylüyordu:

—Ben de günlerdenberi düşünüyor, üzülüyor, bir türlü sana kıyamıyor, söyli-

yemiyordum. Çünkü ben de aylardan beri içimde bir başkasına ait sevgi taşıyor ve örtmek, gömmek için çarpınıyordum.

Kaç defa sana söylemek, ağlıyarak:

— Beni kaçır. Beni uzaklara götür.

Bana onu unuttur demek istedim.

İçkiden gelen baş dönmesini dağılmış gören Nihat; Leylânın karşısına oturdu.

Şaşkın şaşkın dinliyordu.

—Neden bilmem Nihat bir türlü söy-liyemedim. Evet biliyorum. Birbirimize söz vermiştik. Bir başkasını seversek. bir baş-kasına zaaf duyarsak gizlemiyecettik.

Fakat kadın olduğum içinmi nedir bir türlü buna dilim varmıyordu.

Yuvamızı yıkılmasına içim dayanmı-yacak, seni yalnız bırakamıyacağım sanı-yordum. Halbuki şimdi...

Birbirimizin derdini dinlemekle iş ko-laylaşmış oldu.

Yarın hak yerine baş vururuz. İkimiz de anlaşıktan sonra.. Ayrılmak zor olmaz sanırım.

Nihadın sarhoşluğu artık dağılmıştı. Ve bu söz; başına bir yumruk gibi indi. Bir saat önce karısından göz yaşı, sitem, kavga ile karşılaşacağını uman genç adam; şimdi içinde karışık bir duygu, bir kıs-kançlık sezmeğe başladı.

—Kim bu adam.. Söyle. Sevdığın kim?

Diyordu.

—Yabancı değil Nihat. Sana çok yakın.. Şey.. Macidenin kuzeni..

Nihat ayağa kalktı. Ellerini cebinde do-laşıyor, derin derin düşünüyordu. Gözleri-nin önünde kuzeni ile beraber macide do-laşıyordu.

Macideyi seviyordu. Onunla evlenmek istiyordu.

Bu muhakkak..

Fakat kuzenini Leylâdan kıskanıyordu.

Bu da muhakkak..

Karmakarışık hisler arasında başı ağ-rımağa başladı.

Leylâ; mai ipek pijaması ile odada do-

laşıyor, karyoladan kendili yasadığını, örtü-lerini alıyordu.

Kapıdan çıkarken :

—Gecen uğurlu olsun Nihat, dedi.

Nihadın susduğunu ve deli gibi yüzüne baktığını görünce:

— Birşey mi istiyordun? Pijamaların, terliklerin orada. Surahide su var. Sana bir sade kahve pişireyim mi ha; istermi-sin?

Nihat başını kaldırdı.

Ve genç kadın odadan çıktı.

Nihat yalnız kalınca.. Yalnız odayı de-ğil, bütün geceyi, dünyayı boşalmış sandı. İçinde atılmışların, aldatılmışların acısı vardı.

Soyundu.

Yatak; biraz önce içinden çıkan güzel kadının sıcaklığını hâlâ taşıyordu.

Ve kendi yasadığına tatlı bir yasemin kokusu sinmişti.

Leylânın saçlarının, göğsünün kokusu... Genç adam gözlerini kapadı.

Macide, Leylâ, Necdet birbirine dolana-rak, sarılarak dönüp duruyorlardı.

Macideyi kendi kollarında görürken.. Leylâyı da Necdetin göğsüne sokulmuş kendisine gülüyor, kaçıyor gürüyordu:

Uyuyamıyordu.

İçinden iki ses yükseliyordu.

Macide ile Leylânın arasında sürüklen-diğini ve birinden ayrılırsa, öteki ile mesut olamayacağını anlıyordu.

Kalktı.

Cigara üstüne e gara içti.

Dumanlarda yine iki kadın

Bardağa su boşalttı. Yine onlar..

Çıldırıyor muyum diye yumruklarını sırdı. Ağlamak istedi.

Camları açtı. Gecenin serinliği biraz içini değiştirir gibi oldu.

Fakat mai gece kandilini yakıpta tam; dört yıl Leylâ ile beraber yattığı yatağa girince. Yine acılar, korkular, sevgiler ve

kıskançlıklar birbirini koğalamağa başladılar.

Leylânın ne yaptığını düşünüyordu. Birden içine bir korku düştü.

Belki de Leylâ şimdi seviniyor, ona kavuşacağım diye mışıl mışıl uyuyor diye düşündü.

Halbuki Leylâ; yastığı, yorganı divana koymuş.. Kendisi küçük yazı masasının başında göz yaşlarını içine akıtarak babasına mektup yazıyordu.

Macidenin kuzeni; haysiyet yarası ile sarsılan benliğinde birden doğan bir yalandan başka birşey değildi.

Nihadi sapsarı yüzü ile karşısında görünce ürktü.

Ve neden olduğunu kendi de anlamadığı bir hisle göğsünü, boynunu örttü.

— Sevgiline yazıyordun, Müjdeyi veriyordun galiba?

Leylâ artık dayanamadı:

— Evet Bu da yalnız beni ilgilendirir sanıyorum.

— O kadar deyil henüz çünkü daha karımsın.

— Ben öyle düşünmüyorum.

— Sebep?

— Sevişmiyoruz da ondan.

— Daha nikâhımın altında olduğunu unutuyorsun Leylâ.

— Bunu artık düşünmek bile istemiyorum. Sevgiye dayanarak kıyılan nikâhları, sevgisizlik bozar.

Atışmaları uzun sürdü.

Fakat sabaha karşı...

Mai gece lâmbasının aydınlatığı süslü yatak odası, O acı geceyi gömen, unutturmağa çalışan tatlı bir sabah ışığı ile aydınlanıyordu.

Nihat karısının yasamin kokulu saçlarını öpüyor, güzel başını göğsüne dayayarak

— Erkek gönülleri bazan böyle rüzgâra kapılır karıcağım.

Fakat zeki kadınlar.

Seven kadınlar.

İnce duygulu kadınlar.

O rüzgâra göğüs vermeği, o fırtınaya susturmağa çok güzel bilirler Leylâ..

CAYARSIN

Muharrem Adak

Bir dürbinin tersile karşıdan bakma bana,
Ne yapsan uzak değil, çok yakınım ben sana.
Ben bir (yoyo) gibiyim attıkça yaklaşıyorum,
Senin için sevgiyle dolu bir kalp taşıyorum.

Ah! ne olur senin de bütün bir özün olsa?
İçimi görebilen keskin bir gözün olsa;
Eminimki ozaman sen fikrinden cayarsın,
İşte o gün beni de candan bir dost sayarsın!

* * *

Olmaz mı?

Edremit: FETİYE ORBEY

Kaz dağları kar doldu!
Kafama rüzgâr doldu!
Her yer bana dar oldu!
Geliversen olmaz mı?

Gecelerle baş başa,
Rüzgârlarla saç saça,
Bağrını aç, aç
Geliversen olmaz mı?

«Mavi» ye gönül verdim!
«Mavi» siz ne derdim?
Azalmaz benim derdim;
Geliversen olmaz mı?

Kaynak:

Yazınızı okuduk. Bazı parçalarını bıraktık. [Sabaha sürünmek, gündüze sürünmek, güneşe görünmek] gibi ayaklar ve [aya selâm durmak] gibi anlamlar yazıyı bozar ve ince ruhunuzun vadettiği güzel yazıları özlemle bekleriz.

Bu küçük dalgaları.. Beni yeniden hayata getirdi.

Öyle bir kuvvetle ki. Seni ne kadar çok sevdiğimi, senden ayrılamıyacağımı, hayatımın kadını, biricik kadını olduğunu bütün ruhumla anlıyarak..

Benim gibi yolunu şaşırmış bir erkeği? senin gibi bir kadın yeniden yarattı karıcağım.

Senin gibi sevgili bir kadın.

T A R İ H

Memleket büyükleri : 2

Evrenos Bey

— I —

K. KÂNI

Karesi beyliğinde Aclan ve Demirhanın, Osmanlı hükümetinde Orhan, birinci Murat, Yıldırım beyazıt ve Çelebi Mehmedin süel ödevlerinde bulunan koca Evrenos bazı tarihlerin yazdıkları gibi [1] Rum veya başka bir milletten olmayup özbeöz, Türk oğlu türktür ve Akkoyunlu türklerindenidir.

Evrenos bey gûya eski Bursa muhafız veya hakiminin oğlu imiş ve sonradan türklerin hizmetine girmiş imiş, [2] Bu iddia katıyyen doğru değildir. Çünkü Evrenos «İsa» bey isminde bir türkün oğludur. «İsa» bey ise «Bozoklu» hanın oğludur. Durum böyle olduğuna göre, Evrenosun nasıl olurda, Rum veya başka bir milletten olmas lâzım gelir.

Evrenosun büyük babası «bozokluhan» Anadoluya gelmiş ve yedi oğlu ile beraber Osman beyin babası Ertuğrul beye yardımında bulunmuş ve onunla hemen bütün savaşlarda silâh arkadaşlığı etmiştir.

«bozoklu han»ın, bundan sonra nereye gittiğini, nereye yerleştiğini, nerede öldüğünü bilmiyoruz. Tarihler bize bunun hakkında etraflıca (azda olsa) bilgi vermiyorlar. Yalnız Evrenosun babası «İsa» beyin Üsküp civarında «Radvişte» kasabasında öldüğünü ve kendisinin orada gömülü olduğunu yazıyorlar.

İsa beyin nasıl, ne suretle ve kiminle birlikte Rumeliye geçtiği de belli değildir. Bunu aydınlatacak bilgi olmadığından da-

[1] Tarihi Ebülfaruk C. 1. S. 64, Hammer C. 1 S. 224, Kamusulâlam C. 2. S. 1078,

[2] Hammer C. 1. S. 159

daha ileriye geçemeyeceğiz.

«Karesi Tarihçesi», Evrenosun babası «İsa» beyin «karesi» mertine nasıl geldiğini aramalıdır. » Diyor. Fakat, acaba İsa bey Karesiye gelmiş midir? Yoksa doğrudan doğruya Rumeliye mi geçmiştir? Bu sorgulara verilecek karşılıklar çok karanlık içinde yüzmektedir.

Yalnız biz burada Evrenos beyi, elde olan bilgilerle yazmağa çalışacağız. Çünkü Evrenos beyi ilk d-fa olarak Balıkesirde ve Karesi beyliği süel ödevinde görüyoruz. Evrenos hakkında tarihî bilgide böyledir.

Çocukluğu hücum taklitleri gibi süel oyunlarla geçmiş olan Evrenos bey daha pek genç bir çağda iken Karesi hükümdarı «Aclan»ın ödevine girmiştir.

Evrenos bey [735] ölen «Aclan» dan sonra hükümdar olan «Demir Han» ın hizmetine girerek eski ödevinde çalışmıştır.

«Aşağılarda yazılı olduğu gibi» Koca «Evrenos» namının tarihe ve tarihin parlak sayfalarına geçen ismini yapmış ve bulunmuş olduğu savaşlardaki kesin başarılarıyla kendisine özel bir yer ayırmıştır. (3)

Evrenos Osmanlı Hükûmeti Ödevinde:

Karesinin Osman oğulları eline geçmesile Koca Evrenosu, Orhan beyin oğlu «Süleyman» Paşa ile beraber Rumelide görüyoruz [bu meydana Karesinin diğer ko-

[3] Eldeki bütün tarihlerden yaptığımız araştırmalarda, Evrenosun Karesi hükümetindeki esas ödevinin ne olduğuna dair bilgiye rasgelemedik. Kısaca Karesi beyliğinde Ümeradan olduğu yazılıdır.

mutanları Hacı İl, Ece ve Fadıl beylerde vardılar. Fakat biz burada Evrenosu yazdığımızdan yalnız bunun ismini yazıyoruz.]

Rumeliye geçen koca Evrenos ilk olarak «Keşan» ı aldı. Bunun üzerine Evrenos bey daha ilerilere kadar giderek [Dimitri İştivan] buyruğunda bulunan orduya [Bergos] taraflarında rasgelerek bu orduyu pusuya düşürdü. Beş veya altıyüz kişi kadar ölü ve hemen hepside esir edildi. Hatta bu ordunun komutanı güç hâl ile kendini kurtarabilmişti. Koca Evrenosun bu başarılığınan dolayı Orhan bey [760] tarihinde gönderdiği bir ferman ile [Evrenos beye kılıç, Kaftan gönderüp vakf için istediği yerleri t mlık ettim.] Diyordu. (4)

Evrenos bey bundan sonra yeni padişah birinci Murattan aldığı buyruk üzerine [Gümülcine] yi almağa gönderildi. Burasıda onun gayretile Türk arazisine katıldı. Evrenos birinci Muradın Bursaya döneceği sırada Sırp, Bulgar hudutları Komutanlığına atanarak hemşerisi merhum Hacı İl'in ödevide üzerine verilmiştir. Evrenos bey buyruğu altına verilen ordu ile «Adalar denizi» sahilinden yürüyerek «Makedonya» yi alması için ileri gönderildi. Evrenos bey ileri yürüyüşüne başarı ile devam ederek «Serez, Bihleste, Manastır» ı aldı.

Evrenos bey Her günkü başarı haberlerini padişaha ulaştırıyordu. Bu ulaştırma ile göze giren Evrenos bey [788] tarihli ikinci bir fermanla [Gümülcine, Serez, Bihleste, Mureste] bir sancak olarak üzerine verilerek taktir edildi.

Bu sıralarda Evrenos bey padişahın izin alarak haccе gitmişti.

Süel bir çok denemelere sahip ve güdeme [sevk ve idare] bakımlarında yüksek bir erklığı [İktidarı] bulunan Evrenosun haçtan gelüp orduya tekrar girmesi

[4] Meşahirî İslâm C. 2. S. 808

büyük bir noksanlığı tamamlamıştı. Çünkü ordu «Birinci Kosva» Savaşına hazırlanmakta idi birinci Murad düşmanın geceli gündüzlü hazırlanmasından adeta korkmuştu. Evrenosun haçtan gelişi ordu için büyük bir kuvvet sayıldı. Hatta Koca Evrenosun haçtan dönüşünü tarihçi Hammer «L. A. kin padişahın etrafında topladığı muavinlere daha dehşetli diğer bir müttefik iltihak eyledi. Bu yalnız namının zikri bir büyük kuvvet olan, Orhanın ihtiyar silâh arkadaşı Evrenos bey idiki Edayi ferizeyi haç eylemekten geliyordu» Diye yazıyor.

**

Türk ordusu «Köstendil» üzerinden «Ulu Ova» ya gelmişti. Fakat bu esnada türk ordusu baş komutanlığı düşman ordusu hakkında hiç bir şey bilmiyordu. Bu bakımda (Bu hususta) bilg sahibi olmak ve ona göre hareket etmek maksadile baş komutan Evrenos beyi açına (Keşfe) gönderdi.

Kırk erle beraber koca Evrenos «Üsküp» yönetiine kadar uzak bir açın yaparak düşmanın «Kosva» bölgesinde toplanmakta olduğunu görerek geriye, genel ordu yerine döndü.

Savaş yaklaşmıştı. Bunun üzerine padişah savaşta ne suretle hareket edileceği hakkında komutanlarının düşüncelerini anlamak için bir savaş kurulunun toplanmasına buyruk verdi.

Savaş kurulunda, Baş komutanlık danışmanı (Ordu kurmay başkanı) olan koca Evrenos çok enerjili fikir ve ökeme [Muhakeme], derin ve kuvvetli görüşlerine dayanarak şu şekilde söz söylüyor. Bu yazıyı «Kosva meydan muharebesi» isimli eserden aynile alıyorum: «Bendi kemineye şöyle gelirken hak taala tevekkül ederek evvelâ muahhat olan rezimgâha varıla ve muharebe olunacak mevkiin münasibi ihtiyar oluna. Sanjiyen İptida cenge düşman başlatılmalıdır. Zira bizim taraftan evvelce hamle olunursa «Sırp» ı bozmak pek

sarp olur. Mestane azmükâr edüp saftan ç kan düşmanla muharebe asandır. (Sırp) ılar cenge evvelce başlayup bizim bulunduğumuz mevzii sarmak üzere cemileri müteferrik olduktâ üzerine yürüyüş itmek ve bir daha toplattırmamak kabil olur.

Kulunuzun fikrim bu yoldadır. Yine her halde efendimiz bilirsiniz. Kurulda bulunan «Timur taş» ve «Ali» paşalarla «Yahşi» beyde [Söz Evrenosun sözüdür.] Diyerek bu fikre iştirak ettiler. Bunun üzerine baş komutan «Murat» ta (Benimde mütalaam böyledir. İnşallahü taala meydan yerinde öylece hareket olunsun ve Ümeraya dahi meşveretin hülâsasından bildirilecek ne varsa ilân olunarak vaktinde cümlesi hazır bulunsun.) emrini verdi.»

Kosva üzerine yürüyecek olan türk ordusu «Orbelos» kara dağ silsilesinin bir kaç g çitlerini şimale doğru aşmak mecburiyetinde idi. Fakat bu geçitlerin düşman öncüleri tarafından daha evvel tutulmak ihtimali vardı. Bunun içinde Evrenos bey komutasında bir kaç bölük suvari ve yüz kadar piyadeden mürekkep bir müfreze ile gece yarısı hareket edilerek yollar ufak düşman kıt'alarından temizlendi ve yürüyüşüne devam etti.

Türk ordusu «Piristine» ye yaklaştığı sıralarda açıdan dönen Evrenos bey düşman ordusunun «Kosva» ovasında bulunduğunu ve temas hasıl olduğunu söyledi. Bu açın sonucu olarak orduya savaş düzemi alması için buyruk verildi.

Bu esnada padişah, oğlu Yıldırımı yanına alarak, düşmanın kuvvetini anlamak maksadile ve savaş alanını gözü ile görmek için açına çıktılar. Bu açın sonunda düşmanın kuvvetçe ve sayıca türk ordusundan çok fazla olduğu, savaş alanının çok tozlu olması dolayısıyla şimalden kuvvetlice esen rüzgârın türk akıncılarına göz açtırmıyarak ve tam satış yapılamıyacağını görerek açıdan etkinme ile (teessürle) döndü.

Fakat bu etkinmesini yine kimseye

sezdirmedi. Bu savaşın kazanılması için ne yapmak lâzımsa yapılmasına buyruk verdi. Padişahın açında, düşmanın karşısında mutlaka yener olmak için ne yolda hareket edileceğini ve komutanlarının düşüncelerini öğrenmek üzere ve ikinci defa olarak savaş kurulunu topladı. bu kurulda bazı komutanlar: Rüzgâr dindikten ve asker dinlendikten sonra, savaşa bir kaç gün sonra başlanmanın, doğru olacağını söylediler. bazı komutanlarda: Düşmanın sayıca üstünlüğü karşısında bilhas-sa düşman süvarilerini ürkütmek maksadile savaş hattının ilerisine develer konmasını ileri sürdüler Yıldırım Beyazıt galip gelmek için bu gibi adı vastalara müracaatın türklük için iyi olmayacağını ve asıl mertlik göğüs göğüse düşman saflarına atılmaktan ibaret bulunacağını ve yenerliği daima kendini galip addeden tarafın kazanacağını, söyledi [4] Yıldırımın bu fık rine «Timur taş paşa» iştirak etti. Ordunun diğer komutanları bu fikrin doğru olduğunu bildirdiler.

Son söz Evrenosta idi. Evrenos bey şimdiye kadar elde ettiği kendi denemelerile ne suretle hareket ve ne suretle tarruz edileceğini anlattıktan sonra: Hemen savaşa başlanmasını ve düşmanın taayyün eden muharebe usullerine nazaran bida-yette müdafaa tertibatı alınmasını ve muayyen bir noktada dajma faik kavvet bulundurmak suretile düşmanın meydana gelecek müteferrik kuvvetlerini tepelemek mümkün olacağı, önergesinde bulundu. [5]

Koca Evrenosun bu önergesi onaylandı.

Toplarda istenilen atış topluluğu elde edilemeyeceğinden Evrenos beyin tavsiyesi - bin nefer okçu sağ cenah koluna (Hamit oğlu komutasında), bin nefer okçu sol cenah koluna (Yıldırım Bayzıtın oğlu Mustafa çelebi komutasında) verildi. Türk ordusuna savaş için hareket buyruğu verildi.

[4] Kosva meydan muharebesi

[5] " " "

Sentaks anketi hakkında.

A. OSMAN BALKIR

Türk Dili araştırma cemiyeti, yarım yıl kadar önce açtığı bir anketle, dilin her alanında çalışan aydınları yeni bir savasa, derin ve gerçekten inceleme ve özen iteyen yeni bir kınava çağırdı.

Sentaks adı veren bu anket; Türk Dilinin kuruluşunu, gramer kurallarını tarayup incelemek ve bu suretle konuşma dili ile yazı dili arasındaki ayrılıkları ortadan kaldırıp halk konuşuşuna göre yeni dilin yeni gramer kurallarını saptamak ergesini göz önünde bulundurmaktadır.

Bu gerçekten büyük ve çok önemli dil işinin başarılması görüldüğü kadar kolay bir iş değil, belki çok zor ve yorulmak isteyen bir iştir.

Söz derleme anketi, halk dilindeki öz kelimeleri anlamlarıyla derlemekten ibaret. Halbuki sentaks anketi dile yeni bir yön vermek, dilin gramer kuralları üzerinde yeni ve esaslı onarımlar, devrimler yapmak istiyor.

Kuşku götürmez bir gerçektir ki bu ikinci yol, aşılması daha güç olan ve daha çok yorulmak, çalışmak, didinmek isteyen bir yoldur. Bu kadar zorluklarla dolu olan bu yolunda aşılacağından kuşku kulanmak, inanımızın sarsılmazlığına inanmamak güvenmemektir. Çünkü bütün dünya ulusları arasında yalnız ulusumuza özgü olan zorlukları yenen ve engelleri aşan sarsılmaz dölen ile, devrim yollarındaki dikenli çitleri nasıl aşub amacımız olan devrime kavuşmuşsak, bu büyük dil işinde de mutlu bir sonuca varacağız.

mıza inanımız vardır. Ancak bu sonucu yakınlaştırmak için elbirliği etmek ve dil kurumunun çalışmalarına ortak olmak gerektir.

Belki içimizde: (Benim saptayacağım üç beş cümleden dil kurumu ne yardım görecektir.) Diyenler bulunabilir. Fakat unutmamalı ki o üç beş cümle, dil pınarından damlayan üç beş damladır. Susamış kimse-lerin dudağına değen üç beş damla su, ona nasıl bir serinlik, nasıl yeni bir canlılık verir, bizim vereceğimiz üç beş cümlede aynı etkiyi gösterecektir. Teklerinde üçer beşer biriken cümleler, dil pınarı önünde büyük bir dil gölü olacaktır ki bu gölde avlanmak daha kolay olacaktır, dil kurumuna..

Her unutmamalıdır ki büyük işlerin başarısı; genel ilginin azlık veya çokluğuna bağlıdır. Teklerin bir kurumla olan ilgisinin çokluğu, o kurumun iyi başarılar elde etmesini doğurduğu gibi, azlığıda ters sonuçlar verir.

Genel ve sosyal işleri başarmak, iyi sonuçlar almak isteyen hiç bir kurum yoktur ki, teklerin kanatlarıyla iş görmüş, onların çalışmalarına desteklenmiş olmasın.

Kuşkusuz ki Türk Dili kurumunda bu özgümlükleri taşımakta ve üstelik ulusal iş başarmak ergesini gütmektedir.

Açtığı dil sentaks anketine ilgililiğimiz, ulusal ilgimiz gösterdiğinden hiç bir aydın kendini bu işten uzak ve ayrı sayamaz.

Aydınlar iş başına!

BALIKESİRDE YATIRLAR MUAMMER YASA — HALİM KORKUT

Zağnos paşa 864 tarihlerinde Trabzon'un fethinden sonra İmparator « Davit-Komen » in kızı « Anna » yı hristiyan olarak aldı.

Zağnos paşanın diğer bir zevcesi de ümeradan Demirtaş paşa zade Gazi Oruç beyin kızı « Siti Nefise » hanımdır.

Zağnos paşadan çok sonra vefat etmiştir. « Siti Nefise » bu isimde bize gösterir ki Siti asıl isim değildir belki sonradan ilâve edilmiş bir mahiyettir. Ve belki de bannun o zamanın büyükleri takıyorlardı. Zağnos paşanın kızı da ferman-da bahsolunduğu vechile Siti ismini böyle bir cereyan neticesi alması da muhtemeldir. Zağnos paşanın Ali ve Mehmed bey ismindeki oğulları Siti Nefise hanımdan olmuştur. Zağnos paşanın isminin Mehmed olduğuna dair vakfiyelerinde bir kayıt yoktur. Bu isme 1100 tarihlerinden itibaren mahkemi şer'îye sicillerinde tesadüf ediyoruz. Yaptırdığı eserlerden paşa camii ve paşa hamamı Türk mimarisinin olgun eserlerinden idi. Büyük hareketten sonra yıkılan paşa camii yeniden inşa edilmiş ve büyütülmüştür. Fakat bu mimarîde lâkaydimizi gösteren bir hareketle « İyonîye » tarzında tecdit edilmiştir. Minberi pek sanatkarane bir şekilde yapılmıştır.

PAŞA SULTAN

Karaoğlan mahallesindeki türbesinde meftundur. İçeride üçü büyük ikisi küçük beş mezar vardır. Paşa sultanın halk arasında Emir sultanın kardeşi olduğu söylenir. Emir sultandan bahis olunan muazzam eserlerde Emir Sultanın böyle bir kardeşi olduğuna tesadüf edemedik. Yalnız paşa camii mütevellilerinin bu türbe ile alâkadar olması paşa sultanın Zağnos paşa ile bir münasebeti ve bu

münasebette akrabalık gibi bir alâka olması ihtimal dahilindedir. Mahkemei şer'îye sicillerinde « Paşa Sultan namı aziz ve merhum paşa sultan diye ismi geçiyor. » Yalnız bu türbenin 876 tarihinden evvel bulunduğunu bu tarihte tertip edilen Kaya bey camii vakfiyesindeki « Şarkan barisul-vakfûlzaviyetü paşa sultan » cümlesinden anlaşıyor.

Gelüp geçen kadınlar sıtma için bez bağlarlar ve pencere önünde üç ihlas bir fatiha okurlar. Önünde çok eski taşları ihtiva etmesi lâzım gelen bir mazarlık mevcuttur.

1087 senesi mahkemei şer'îye sicillerinde Balıkesirde paşa sultanın zaviye ve imareti olduğu yazılı isede bu gün ancak türbe mevcuttur.

HASAN BABA

Hasan babanın kabri « Abahane hanı » yanındaki yeni yapılan « Halin » avlusundadır. Yerden bir metre kadar irtifada beyaz sıvalı taşlarla çevrilmiş oldukça büyük sanduka şeklinde bir mezarı vardır.

Fakat kabrin ne baş ucunda ve ne de ayak kısmında hiç bir kitabe yoktur. Dört sene evvel Hasan babanın kabrinin bulunduğu yer mezarlıktı. Belediye tarafından bu mezarlık kaldırılmış ve yerine asrî bir « Hal » yaptırılmıştır. Fakat Hasan babanın halk üzerinde yaptığı kuvvetli tesire bakın ki mezarlık kaldırılırken kimse bu mezara el sürememiştir. Hatta belediye tarafından ameleyle zorla kaldırılmak istenilmiş fakat amela mezarın başına geldiği zaman her tarafını birtitremler alup kazmayı kabre uramaz. Ve gece rüyasına girermiş bunun içindir ki mezarı kimse kaldıramamış ve bu gün halin kenarında üst tarafı yeşil ve etrafı beyaz sıvalarla çevrilmiş bir şekilde

durmaktadır.

Mezarın kaldırılmaması bu gün inanış tesirini halk üzerinde bir kat daha artırmıştır.

Tercümei halî: Hasan baba Karesi vilâ yetindendir. Şekayiki numaniyede Hasan baba hakkında şu malûmatı alabildik. Bursada metfun « Emir buharî » hazretle-riyle münasebet tesis etmiştir. Emir Sultan vefat edeceği zaman yanındaki muhibleri irşat için makamlarına birini tavsiye veya tayin etmesini söylediler. Ve Emir Sultan hazretleri buyururlar.

«Öldüğüm zaman sırâ vakıf olan filân kimseyi bulursunuz. İşte ancak o hilâfete lâyiktir. İsteğinizin hasıl olabilmesi ancak o zatın vereceği cevaba bağlıdır.» Bunun üzerine Sultanın tarif ettiği şahsı bulub arzularını söylerler kabul etmesi için rica- da bulunurlar ilk defa bunu reddeden Hasan baba Emir Sultanın nasihatını söy- lediklerinde kabul eder ve sırâ vakıf olduğunu göstermek için ve diğerlerinin arzusu ile şöyle buyururlar :

« Onlara semaya bakınız deyu buyur- dular ol tayife dahi çeşmi zahir ile savbu semaye nazar edüp dideyi batınla arşu- muallâya teveccüh eylediklerinde Emir Sultan ile hocası Hasanın bir yerde culûs eylemiş gördüler.» Bu vak'a üzerine Hasan babanın halifelîğe lâyık bir zat olduğu anlaşılır.

Hasan baba fevkalâde dindar imiş. Şim- dikî kabrinin bulunduğu yer evvelce Arap han nın bir o lası imiş ve kendi daima orada bulunduğu için öldüğü zaman benî buraya gönersiniz diye vasiyet etmiş. Hasan baba vasiyeti üzerine istediği yere gömülmüştür. Hasan baba zamanının en üstad âlimlerin-

dendir. Balıkesir yatırları arasında bulunan ve ayak dedesi diye anılan Şeyh Şems-ettin efendi Hasan babanın şeyhidir.

AYAK DEDESİ

İlyaslar mezarlığının kenarından geçen Halalca köyü yolu üzerinde oldukça bü- yük bir mezar vardır. Üzeri yumruk bü- yüklüğünde taşlar ile dolu baş ve ayak ucundaki üstüvani taşların üzerinde iki kavuk mevcuttur. Üstüvani taşların üze- rinde de bazı yazı veya oyma eserleri gö- ze çarparsa da zaman ile aşınmış olduğun- dan ne olduğu belli olmuyor. Ayak dedesi diye anılan bu yatır Şemseddin efendiye ait Hasan babanın şıhlarındanır.

Çocukların çabuk yürümesi için ziya- ret ederler. Üç cumartesi günü gün doğ- madan gelirler annesi çocuğu üç defa ve her defasında mezarın üzerine bir taş bı- rakmak suretile döndürülür ve dua edilir. Getirdikleri helva, ekmek, para, bulgur, kavuk taşının altına konulur. Bu an'ana rivayete nazaran şu vakadan sonra kal- mıştır. Bu zat sağlığında yürümeyen ve hattâ annesinin karnında dokuz aylık iken bir çocuğu siyahlanmış bunun neticesi ço- cuk yürümeğe başlarmış birgün Şemsettin efendiye sen bize hiç birşey bırakmadan göçüp gideceksin biz seni ne ile hatırla- yalım diye sormuşlar oda şöyle cevap ver- miş: [Yürümeyen çocuklarınızı alub kabri- mi ziyaret ediniz ve üç defa dolaşınız] de- miştir. O zamandan kalan bu an'ane o- günkü kuvvetini gaybetmeden devam et- mektedir. Hasan babanın şıhı olmak dola- yısıyla o tarihlerde yaşamış olduğu anlaşı- lır.

— Arkası var —

Köy incelemeleri : 1

Kayserinin Munçusun kamunu ÖĞRETMEN: NURİ TİMUR

Köyümüzün adam sayısı son sayıma göre 860 kişidir. Bu sayının yüzde «45» şî erkek yüzde «55» şî kadındır.

Köy kadınının durumu hakkında sa- yın kaynağın 32 - 33 sayılar nda konuşul- muştı şimdi köyümüzün erkeklerinin du- rumu üzerinde sözüme devam edeceğiz:

1 — Köyün erkeği aynı kadınlar gibi çok çalışkan. Açık göz, becerikli insan- lardır. Bunlar iş zamanı işlerine dört elle sarılırlar. İşden çıktıkları zamanda keyif- den, eğlenceden hiç bir vakit geri dur- mazlar. İlk bahar geldiği zaman bütün köylü tarım işlerinin bir ucundan tutar.

Önce arpa yerlerine kagnılarla gübre çekilir bundan sonra arpa ekmek. Yaz k buğday ekmek, bostan yeri sürmek ha- zırlamak. Çapa, orak, harman ve saire işleri ardı ardına bunları takip eder gi- der. Köyümüz gün ay olduğundan burada yağın kar komşu köylerden evvel kalkar ve tarım işlerine oldukça erken başlar.

Hele köyde orak zamanı geldiğinde köy- lü geceyi gündüze katarak çalışır uğraşır didinir bu zaman; Köylünün taşdan adam ara- dığı bir zamandır. Köy erkeği sabahtan erken kalkar hayvanların samanını yemini verir. Ahırını görür. Hayvanları timar eder sular bu işler bitinceye kadar hazırlanmış olan yemeğini yer çiftini öküzlerini alır tarlasına gider burada öğle sonuna kadar tarla işini görür: Evine geldikten sonra işurbalarını çıkarıp temiz elbisesini giyerek dükânla- rın önüne gelir burada öteki komşularla görüşüp konuşur yapılacak işlerini yapar. Akşam oluncada oturmasına gider. İşte köy erkeğinin aşağı yukarı bir günlük durumu budur. Köyümüz erkeklerinin ba- har, yaz, güz mevsimindeki günleri böy- le geçer. Yalnız kışın bu durum değişir

hem kış günleri köylünün ve köy erkeği- nin dinleneceği bir zamandır. Bu mevsim- de köyde demekler toplantılar pek çok olur.

Köy erk-ğinin giyinişi:

Köyümüz erkeğinin giyinişi iyi ve sa- dedir. Muncusun köyü merkezine yakın olduğundan giyinişde şardan pek ayırdı yok gibidir. Bu kıyafet şudur: Şalvar, ce- ket, yelek, başda kasket ve ayakta yeme- nidir. İş zamanı yemeni yerine çarık gi- yerler. Kış mevsiminde de lâstik ve mest giyenler pek çok olur.

Köyde giyim yönünden ilerileme yıllar geçtikçe artmakta ve değişmektedir. Hele son zamanlarda köyde şalvar yerine pan- talon giyenler çoğalmıştır. Gençlerin yüz- de otuzu pantolon giymeğe başlamışlardır. Bunun sebebi de gençlerden her yıl para kazanmak için Ankaraya, İzmir'e gidenler vardır Bunlar oldukça temiz giyimle köye döndükleri için diğer gençler de bunlara b. karak giyimlerini değiştirmektedirler.

Sonra giyimin değişmesine etki yapan sebeplerden birisi de halkın şara çok gidip gelmesidir. Köyümüzün halkında şu kıy- metli meziyet her zaman mevcuttur. Eski göreneğe, yanlış inanmalara hiç bir vakit saplanıp kalmazlar. Söylenen bir söz yapı- lan bir telkin akli selimlerine uygun gelirse hemen kabul ederler ve yapmak işine gi- rişirler. Köyümüz halkının iyi huylarından birisi de yeniliğe karşı fazla bağlılıkları olmasıdır. Hele genç delikanlılar bir yeni- lik gördükleri zaman hemen onu benim- serler ve almak isterler.

Köy erkeği tarlada tarım işini bitirdik- ten sonra köyün dükânları önüne gelir ve burada toplanırlar. Köyde ve bu mey- danlıklarda sabah ve öğle zamanları sivri

sinek olmadığı halde ikinci olunca buralarda bir kaynaşma bir toplantı başlar. Gençler, ihtiyarlar küme küme toplanıp yarenliğe başlarlar. Köyün bu alanı hem pazar yeri hem duyuk yeri hem de kaynaşma ve sevişme yeridir. Köyün gazetesi burada okunur ve köyü ilgilendiren bütün duyuklar burada duyulur. Öteki köylülerle alış veriş burada yapılır.

Köyümüz erkeklerinin okumaya ve gazete duyuklarına karşı çok merak ve bağlılıkları vardır. Gençlerin yüzde altmışı okumayı yazmayı bilir yaşlılar arasında da yüzde on nisbetinde okumayı bilenler vardır. Bunlar daha ziyade eski arap yazısını bilirler. Bununla beraber ulus okulları açıldığı zaman bu yaşlılar arasında da okula devam edenler görülmüştür.

III — Köy erkeğinin kış geceleri.

Durumu:

Köyümüz erkeklerinin en dinlendiği zaman kış mevsimi ve kış geceleridir. Birinci kânun, ikinci kânun, şubat aylarında köylerin kahır çekilir. Bu üç ayda köy halkı senenin bütün yorgunluğunu çıkarır.

Uzun kış geceleri köy odalarının ocakları başında yapılan kaynaşmalar dernekler oyunlar çok önemli ve çok zengindir. On bin seneden beri sümer medeniyetinin harikalarını yaratan koca türkün köylü tarımlarının bütün menkibelerini ve bütün kültür kaynakları temiz ve derin olarak burada göülebilir yurdumuzun köylü bilginleri ve köylü sosyalları ilhamını bu kaynaktan almalı köy felsefesini burada kurmalıdır.

Çünkü türk ulusunun bütün benliğine dair kültür kaynağına ancak burada işlenebilir. Yeterki türk ıslıklı gençlerin dünyayı uzun yıllardan beri devrimden devrimde sürükleyen dedelerimizin öz kültürünün burada mevcut olduğuna inansın ve bu değerli yurt işine kendini vermiş olsun.

Kış geceleri bu odalarda yapılan şenlikler pek çoktur. Bunlardan başlıcası şunlardır. Türküler. Tekerlemeler, bektashi ve kıpti k saları, uzun ve kısa öyküler «bunlar içinde tarihî olanları da pek çoktur» Savaş yararlıklarını köyün geçmiş işlerine ait konuşmaları oyunlar ve sairedir:

Bunların hepsi köylünün kaynaşmasına sevişmesine toplu yaşamasına büyük tesir yapmaktadır. Hele sıra harp yarenliğine geldiği zaman ortalığa canlı bir tarih sahnesi açılır. Köylü babalar harpde mertçe, yiğitçe nasıl döğüştüğünü bir bir anlatmaya başlar. Burada en büyük yer tutan huylardan birisi de sevgi, saygı ve karşılıklı samimiyettir. Köylü övünmeden, gösterişli laflardan hoşlanmaz. O doğru kafasını karıştıran karışık ve masraflı eğlenceleri de çok sevmez. O sade içinde sevgi saygı dolu olan oda eğlencelerine canını verir. Köy odalarında yapılan oyunlardan birini nümune olmak üzere aşağıya yazıyorum:

«Kaz oyunu»

Oyuna şöyle başlanır: Odada bulunan ömekten 8 veya 10 kişi oyuncu olarak ayrılır. Öteki halkta seyirci. Bu oyuncular halka çevirmek suretile odanın ortasına çömelirler. İçlerinden birisi ebe ve elebaşı. Bu ebe halkadaki oyuncuların hepsine birer ad koyar bu konan adlar meyva adıdır. Elma, armut, kayesi, şeftali, üzüm gibi oyuncuların hepsi böyle birer ad aldıktan sonra ebe oyunun nasıl yapılacağını halkaya ve bilmeyenlere karşı iyice anlatır. Bundan sonra şöylece oyuna başlanır: Oyunculardan biri meselâ elma hemen yatar kalkar ve çabukça «elma yattı kalktı armut» der. Bunun üzerine armut kim ise hemen o da yatar kalkar ve armut yattı kalktı diyerek öteki birinin adını söyler. Böylece bütün halka oyuncularını yatıp kalkmak dolaşır.

Köylü Dilile Halk Masalları :

ŞAH MEHMET

I. H. AKAY

Evel evelkene, deve dellalkene, sıçan berberkene, horaz imamkene, eşek ayan-kene, ben de bubamın gaz çobanı idim... Bi vamiş, bi yokmuş evvelde deli kulla pek çokmuş...

Bi adam vamiş. Bubasından küçük vamiş. Yokluk içinde zebillikle büyümüş. Gelenden gidenden melmeketinde bi kadaşı olduğunu emme onun da on yıl ögöl öldüğünü, o kadaşının Şah Mehmet adlı bi oğlu olduğunu dünya güzeli gibi göze olduğunu duymuş. Kadaşının bu göze oğlunu görmek dilemiş. O şehrin bi beyi vamiş. Ona vamiş da:

— Sen beygiri vesen de şu şehrin içini bi dolaşsam ya?

Demiş. Bey de kendi kendine:

— Özeniyo olmak va..

Diye beygiri vemiş. O adam da gezmiş dolaşmış beygiri getmiş vemiş Ertesi gün omuş bu gene beyin evinin köşsinde samıdıp duruyomuş. Bey buna:

— Ne düşünüyon orda?..

Demiş. O da:

— Düşündüğüm, sen beygiri vedin, dolaştım gedim emme, bi de şu çuha urbanla, satini [saatini], çüzdanını vesen de dolaşsam gesem diyon..

Deyince bey de:

— Vereyin!..

Demiş. Atı, urbayı, satı, cüzdanı vemiş herif binince ha aşarı ha yukarı dolaşırkana ordan kaçmış gitmiş.

Bey, herif bugün gelecek yarın gelecek diye yola bakakoyun bu adam tutturmuş Şah Mehmedin köyünün yolunu. Orası da altı aylık yolmuş. Gide gide gide gide vamiş

bi şehere, otumuş bi kayvaya. Biraz sona kayvanın ehali si hep dışarı çıkmış o herif de:

— Acı ne vakına.. Hep böyle neden dışara çıkıyola?

Diye sormuş:

— Şah Mehmet mektepten geliyoda onun gözelliğini göreyin diye çıkıyola!

Demişle. Hemen bu da dışarı çıkmış atile bi kıyıda bekleyokana öteden Şah Mehmet çıkmış bütün melmeket ahalisi ayağa kalkmışla. Şah Mehmet bu adamın yanından geçekene hemen kucaklamış gözünden öpmüş. Şah Mehmet o zaman bu adama:

— Sen kimsin?

Demiş. O da:

— Ah oğlum, sen bilmiyomun? Ben senin amcanım!..

— Ha, bubam bana senin amcan va, diydun!..

Demiş, amış götmüş bunu eve. Annesi filen

— Kocamın kadaşı!..

Diye kaçmamışla; oğlanı mektebe filen yollamamışla. Bu adam beş on gün orda kadıktan sona bi gün:

— Yenge gitçen gayri; emme, oğlanı bırakmam alı giderin!.. Bem de bi kızım va, bizim cırsımız göze olur; bem kızım da ay gibi. Kızımı bu kadan istiyen oldu kimselere vemedim. Oğlanı kız gösün. ben onları da kandırayın buraya alayın gele-yin.. Burası iyi imiş; hep birlik burda oturam..

Demiş. Amış oğlanı gücüğüne, az gitmiş, uz gitmiş dere tepe düz gitmiş altı

aylık bi yola gitmiş bi kasabaya gemiş.. bi körfez yede bi han bumuş, inmiş orye. Hana çekmiş atı. Otmuşla, ezcik yemek getmiş bu işki şarap falan amış:

— Hadi bakam — Demiş oğlana — Al kadehil!

Oğlan da:

— Bem bubam içmedi bunu, ben de içmem!

Demiş, herif:

— İlle içcen!

():

— İçmeycen!

Deyince amcası:

— Hem gayri ben seni ananın yanına koyuvemecen seni kızına alıvecen; sen de bizimle birlik kalcan..

Deyince oğlan:

— Ben anamdan ayrılamam amca.. Ben durmam giderin!

— Yok ille koyuvemecen!

Diye konuşulakana amcası şevos olur bunla kavgayı tudedirle, azıtırıla. En sonunda oğlan buradan melmeketine geri gitmeye kalka. Amcası oda kapısını kitle. Kaçmasın diye urbalanı soya; emme oğlan çırpıplak hanın üst penceresinden kendini dışarı atıverir.

Oğlan aşarı düşünce sürüne sürüne bi dedenin körfez bi yirde kepengi açık bi kayvası vamiş. Kış gününde çırpıplak o kepenegin altında sabahlamış.

Sabah omuş, dede elinde ocakla ocacı yakmaya gemiş; bakmışki kayvanın kepeneginin altında çırpıplak biri büzülüp duru. Oğlan dedeye:

— Dede beni yanına çirak alsan ya?..

— Ayol günde dört fılcın kayva satılyo, o da bem ekmeğime yetmiyo. Ben seni ne yapayın?..

Oğlan da:

— Aman dede, sen beni al beki bem nasibim gürdür; sen de idare olursun be de!..

Der. Bunun üstüne dede:

— Peki alayın!

Demiş, amış yanına.. Oğlan oraları sılmış süpürmüş, kayvayı göze bi tertip yapmış. O gün beş altı kişi geldise ertesi gün bu kayva ünlenmiş:

— Falanca dede kayvasında bi oğlan va emme şöyle göze, böyle gözle..

Bunu duyan koşmuş, kayva, eşiğine kada dolmuş. Ertesi gün daha çok derkene parayı artırmış bunla. İlerledikçe ilerlemişle; altı üstlü bu kayvayı büyütmeğe başlamışla, oğlan ayrıca en üstüne kendine yatcek bi yer yaptırmış. Bi gün oğlan, gece yarsı kendi odasında oturup duruyomuş:

— Şark!

Demiş kapı açılmış, içeri üç devriş gemiş. Bu devrişle birbirleriyle konuşmağa başlamışla. Biri:

— Bu oğlanın kısmeti gür..

Biri de:

— Bu çocuğun özü hakka doğru. Ben bu çocuğu çok sevdim; kayvası, şekeri pişirsin pişirsin tükenmesin, rızkı bol olsun.. Biz de kendine sıkıldığı zamanlar yardım ederiz.

O biri de:

— Bu çocuk her gün sabah padişahın sareyine kada yolları yıkasa padişah bunu görür, çağırır. Kendi oğlu Mübeccel de buna benze. Bunların ikisini de sareyde durduru..

Demiş sona devrişle ayağa kalkmışla:

— Daha bizim bu oğlana çok faydam zolu..

Demişle ve çıkmış gitmişle.

Her sabah oğlan kalka sareye kada bütün oraları yıka temizlemiş. Bi gün padişah:

— Buraları kim yıkayosa bana bulun!

Demiş. Oğlanı bulmuşla bunla sareye kapada koymuşla. İki üç gün geçmiş, süpürölmez omuş orala. Padişah:

— Ülen buraları süpüren kimdi, buldunuzmu?

Demiş:

— Bulduk biz onuda kapada koyduk!

Demişle.. Padişah:

— Ülen ben onu size kapadınmı? Dedim.. Buraya getirin dedim..

Demiş. Oğlanı amışla getmişle. Padişah oğlanı görünce:

— Bu ne?.. Bu, bem oğlan!

Demiş.

— Hayır padişahım senin oğlan sareyde!

Demişle. Padişah:

— Çağırın bakam gesin!

Demiş. Çağırılarla gelirle; bakalaki tıpkı o... Sona, padişah:

— Siz ikinizde bi kadeş olun der ve ikisinin pamakların kanları birbirlerine amış sürmüşle, kadeş omuşla. Sona padişah hizmetçilene:

— Haydi götürün bunları!

Demiş bunla sareyde kamışla. Nereye gitseler ikisi bi gidelemiş, ikisi bi döşekte yatalamış.. Bi iki yıl böyle gitmiş bu. Sona padişahın oğlunun eceli gemiş ömü. Oğlanı gömmüşle. Oğlancaz geceleri gide mezeri kaza. Ölüyü alır gelir ve:

— Ben kadeşimsiz yaşayamam!

Diye ağla durumu. Bunu gömelemiş oğlan gene çıkarımış. Gömelemiş, gene çıkarımış.. Padişah sonunda:

— Bunu sareye kilidlen; bu bem oğlanı rahat komaycak!

Demiş. Şah Mehmedj sareye kitleye komuşla orada koca mihla vamiş; Şah Mehmet bunları kaka kaka sareyin penceresinden aşarı inmiş. Gene gitmiş ölüyü mezardan çıkamış, akasına alınca eski kayvasındaki odasına götürmüş. Oğlan ölünün başında:

— Uyan kadeşim, uyan! Ben kadeşsiz dünyada ne yapayın?

Diye ağlayıp duruyomuş. Öteden gene şark!.. Diye kapı açılmış, devrişle:

— Selâmünaleyküm!

Demiş içeri girmişle. Oğlan bunlara bir kayva pişirmiş. Devrişlerden biri:

— E.. Biz bu oğlanı diriltiriz emme Mısır padişahının kızı bunun nişanlısı. Ona da düğün oluyo, hinci! Bunla onu amaya gidecekle..

Biri de:

— Amaya gidecekle emme başlana çok belâ gelecek!..

Ö biride:

— Belâ, hiç gemeyecek, eğer bu oğlan akıllı davranırsa!.. gide gide önlene bi çay çıkcek. Çay, bütün kan aka.. Ona kan, irin görünür. Çaya varınca geçmesele, orada bi alfat va, onun dibinde biraz eğlensele su yasılınca geçsele..

Biri de:

— Ya, öteyane geçince.. Üstü gümüş eğerli bi gara at çıkcek. Padişahın oğluda ona binmesini isteycek buda akıllı davranırsada sol elile bi kırbaç vursa at kor gide!

Öteki de:

— Ya daha ötede önlene bide simitçi geçcek o simitçinin simitleri ağılı. O simitçiden padişahın oğlu simit almak isteycek.. Bu, akıllı davranırsada simit paraları vese; simitleri yere atup ezse, çiğnense padişahın oğluna yedirmese gerisi selâmet olcek.. Emm.. Padişahın oğlunu alfat dibinde uyutsunda biz o zaman gene gelir gerisini orada anlarız..

Demişle. Sona birisi oğlana:

— Şu ruhu al da padişahın oğluna tütədive! O uyanır.. Allaha ısmarladık!..

Demişle, çıkmış gitmişle. Oğlan ölünün üstündeki kefeni soya, bi urba geydiri. Ondan sona ruhu burnuna tütüdür. Padişahın oğlu:

— Tih tih!..

Diye aksırır ve silkinerek kalka ve Şah Mehmede:

[Arkası var]

Falussaâde

K. KÂNİ

Geçenlerde bir konu üzerine incelemede bulunmak için kütüphaneye gittiğimde, kütüphane işyari, size el yazması ve eski bir kitap göstereyim Göstereceğim kitap Balıkesirli Rasih Ahmet bey isminde bir kimsenin olacak dedi. Kitaba baktım Kitap hakikaten Balıkesirin yetiştirdiği büyük adamlarından Rasih Ahmet beyin « Falussaade » isimli eseri idi. Bu sefer dikkatle okudum. Yazısı çok güç okunuyordu. Eser dört bölüm üzerine yazılmış, hemen ekserisini Arapça teşkil ediyor. Eserin bölümleri şunlardır:

“Hülefayı Raşidîn, Eimmei müctehidîn, Anasırı erbaa, A'dat ve fıkıh» dır

Rasih Ahmet bey eserinde « Mustafa han İbnissultan elgazi Mehmet han hazretlerinin avanı kudum saadeti lüzum ve zamanı cülus meymeneti menularında te'lif ve namı namilerine... » diyerek bu eserini Sultan Mustafanın daha yeni tahta oturduğu bir zamanda yazdığını ve padişahın namına armağan ettiğini bildiriyor.

Bundan evvel, sayın İsmail Hakkının

« Karesi meşahiri » isimli eserinin ikinci kısmında Rasih Ahmet bey hakkındaki kısa yazısını okumuştum. Fakat; orada bu zatın yalnız « Belgatülabbap » isminde bir eseri ile basılmış divanı olduğunu bildiriyordu. Fakat bir tesadüf bize, bu zatın yukarda yazılan eserlerinden mada birde, bu kitabı olduğunu gösterdi.

Esat Âdil Müstecablı oğlu, Kaynağın birinci sayısından itibaren dört sayı devam ettirdiği « İlyas paşa » yazısında ve çıkıntı ile « İlk tedkikimde ancak bir zan ve şüphe mahiyetini geçmiyen bu kanaatımı bu gün tevsik ve isbat vaziyetindeyim » diye Rasih Ahmet beyden bahsediyor.

Esat Âdil Müstecablı oğlunda, Rasih Ahmet beye ve hayatına dair etraflıca ve çok bilgisi olduğu yazısından anlaşılıyor.

Burada dileğimiz şudur ki Balıkesirin bu büyük adamının hayatı hakkında bir yazısını Kaynak sayfalarında görmek istiyoruz. Tabii bu zahmeti esirgemiyeceklerinden eminiz.

Halkevimizin Faaliyetleri.

16. İkinci kânun - 936 da halkevimiz konferans salonunda Lise ve öğretmen okulu tarih öğretmenibay Kâmil Su tarafından 1918 yılı ve Mondros mütarekesinden 1920 yılına kadar geçen zaman hakkında bir konferans verilmiştir.

Bu konferans kalabalık bir dinleyici

tarafından ilgi ile takip edilmiş ve alkışlanmıştır.

Geçen Ramazan bayramının ikinci ve üçüncü geceleri evimiz temsil kolu tarafından Kozan oğlu piyesi oynanmıştır. İki gece oynanan bu piyes alâka ile seyredilmiş ve şiddetle alkışlanmıştır.

Atalar Sözü

Topliyan
SABUR ŞAHİN

1

Abacı gebeci sen neci
Abada bir dibada bir giyene
Güzelde bir çirkinde bir sevene
Abdestsiz dedeye namaz dayanmaz
Acele işe şeytan karışır
Acemi nalbant gâvur eşeğinde öğrenir
Acemi nalbant gibi kâh nalına vurursun
kâh mihına.

Acımayana acımazlar
Acı soğan yemedimki ağzım koksun
Acı acıyı su sancıyı savar
Acıkan doymam susayan kanmam sanır
Açın nazarı ekmekçiye kurutur.
Açın üstüne dokuz yorgan örtmüşlerde
yine uyuyamamış
Acıkan ne olsa yer, acıyan ne olsa söyler

Acı ıgratma doku söyletme
Acın karnı doyar gözü doymaz
Acıyan uyumuş, acıkan uyuyamamış
Aç köpek furun deler
Aç tokun yüzüne bakmakla doymaz
Acı patlıcana kırağı vurmaz
Aç tavuk düşünde yem görür
Aç tavuk kendini arpa anbarında görür

Açın gözü ekmek tepsisindedir.

Aç neyemez tok ne giymez

Aç: yanından kaç

Açtırma kutuyu söyletme kötüyü

Aç gözünü açarlar gözünü

Aç ayı oynamaz

Aç anan isede kaç

Aç kurt arslana saldırır

Aç doymam tok açılmam sanır

Açlık ile tokluğun arası yarım yokluk

Aç gezmekten dok geçmek yeğdir.

Açık ağız aç kalmaz

Adam adam: navruzu havruzu bırakta oduna git

Adam adamı bir kere aldatır

Aç olmaktan tok ölmek yeğdir

Adam olda baş yar

Adam hesabına katmadı

Adamakla mal tükenmez vermekten kork

Adın çıkacağına canın çıksın

Adı sanı belirsiz

Adı musa boyu kısa, sakalıda kösemış durma kaç

Adın ne Reşit bir söyle iki işit

Adam adama lâzım olur

Adamın iyisi alışverişte belli olur

Adı çıktı dokuza inmez sekize

Adadığı çok verdiği yok

Adı kamer gönül umar, gönül nasum neler umar.

Ağaç yeşilken eğilir

Ağlanayan çocuğa meme vermezler

Ağaçtan düşen dalına sarılır.

Ağaca çıksa pabuçu yerd kalmaz

Ağalık vermekle yiğitlik vurmakla

Ağrısız baş mezarda gerek

Ağız yüreğin taşgınlığını söyler

Ağzını açacağına gözünü aç

Ağızdan çıkanı kulağın işitmez.

Ağzından girer burnundan çıkar

Ağzında bakla ıslanmaz

Ağzında dil yok

Ağzı süt kokuyor

Ağıza tat boğaza feryat

Ağzı açık oyun delisi

Ağzı eğri gözü şaş ensesinden bellidir

Ağzı kulağına varır

Ağzını hayıra aç

Ağzile kuş tutsa yine bilmez

BALIKESİR KÖYLERİNDE YAĞMUR DUASI

A OSMAN BALKIR

— 6 —

I — Halk, hele çiftçi yağmur yağmasını iki türlü kavrar :

1 — Mezara - kabrin içine - ekmek atmak ,

2 — Ayak yoluna mushaftan bir parça atmak .

Bunların ikisi de kiremit ocağı işletenlere yükletilmiş suçtur ve « Gözleri kör olasıca - Allah çok sabırlı, çarpmıyor onları » diye ayıplanır ve yargılanırlar.

Yağmur yağmamasının sebebini halkta bulanlarda vardır . Böyleleri : « Allah amelimize göre veriyor biz allaha kulluk yapmıyoruz ki o bize rahmet versin » derler ki bunlar koyu mutaassıp kimselerdir . Orta yaşlı ve köca kadınlar böyle düşününlerin başında gelirler .

II — Yağmur duası resmiğ ve özel olarak iki türdür . Resmiğ olanı ortadan kalkmış olup töreninin kimi görenek halleri çocuklar ve kadınlar arasında yaşamaktadır ve görenek halini almıştır .

Yağmur duası ya yersel veya genel olurdu . Genel olursa, buna, oku'a çocukları, müftü veya kadının başkanlığında kentin ileri gelen hoca ve hafızları ile halk girerdi . Törene başlanırken çocuklar ikişer olarak dizilir, önlerinde güzel sesli bir hoca veya hafız, bunların arkasında da hocalar ve halk bulunurdu . Bu sıra üzere alây kalkardı .

Önde bulunan hoca veya hafızla kimi çocuklar ilâhi okur , öteki çocuklarda : «Amin!» diye bağırırlardı Burada dikkate değecek olan nokta ; çocukların ellerinin yağmurun yağışını benzetliyerek aşağıya

doğru çevrik olmasıdır . Çocuklar hem «Amin!» diye bağırırlar , hem de ellerini aşağıdan yukarıya doğru sallarlardı

Bu alây ile büyük yatırlara gidilerek dualar yapılır, bunlardan yardım istenirdi . En büyük yatırın başına analarından ayrılmış kuzular, buzağılar getirirler ve bunların melemelerinden, böğürmelerinden Allahın bağışını kazanarak yağmur umulurdu .

Tören bittikten sonra çocuk'ara yemek yedirilir, şeker dağıdılırdı .

Bu, yağmur duasının resmiğ ve genel olanıdır .

Asıl dikkata değer olan mahallelerde kadınlar ve çocuklar tarafından yapılandır ve bu günde yapılagelmektedir .

Mahallelerde kadınların yol göstermesiyle - çocuklar «kepçecik» yaparlar «kepçecik» şöyle yapılır :

Anasının ilki olan bir çocuk , kolları içerde olduğu halde eski bir hasırta sarılır, belinden bir ipe bağlanarak yedilecek kadar uzunlukta bir parça bırakılır ve başına da bir tencere geydirilir . «Tencere, baştan dökülecek suların başı ıslatmaması ve bir hastalığa yer verilmemesi içindir.» «Kepçe başı» denen bir çocuk «kepçecik»i yedeğine alır; mahalle çocukları arkasında olduğu halde ev ev dolaşır'ar . Her vardıkları evde «kepçecik» in başına su dökülür ve «kepçecik» su döküldükçe silkinir Evlerden yağ, tuz, un, bulgur para ve saire verir .

«Kepçecik» in başına su dökülürken ve sokaklarda dolaşılırken çocuklar hep bir ağızdan ve özel bir gade «makam, ahenk»

ile şunları söylerler :

Anasının ilki
Babasının tilki
Ver allahım ver
Sellice yağmur .

Altın araba
Gümüş tekerlek
Ver allahım ver
Bir sürü yağmur .

Teknede hamur
Tarlada çamur
Ver allahım ver
Sellice yağmur

Ekinler öldü
Sarardı, soldu
Ver allahım ver
Bir sürü yağmur

Böylece bütün evleri dolaşırlar ve yiyecek üzerinde bir çok şeyler toplarlar . Topladıkları yiyecekleri pişirip bir yatır başında yerler . Bir «molla kadın» tarafından dua edilir . Paralar aralarında - Kepçeciğe daha çok verilerek bölünür .

III — Bürhaniyenin Kara ağaç köyünde bulunduğum vakit 6 yıl önce - orada «Kepçecik» yapılmadığını , yağmur yağması için , yetmiş bir bin dane dere veya çakıl taşı okuyarak - okunan dua öğrenilememiştir bir torba içinde denize veya akar bir suya bırakıldığını öğrendim . Kara ağaç köylülerden biri :

«Denize taşları bırakıp dönerken çok zaman ıslandıklarını , kimi de yağmurun istenildiğinden aşırı yağarak zarar verecek kadar olduğunu ve bu taktirde denize atılan taşları çıkardıklarını » söylemiş ve «Kimi zaman taşlar dağıldıkları için bu lamadıklarını ve bu haldede bir mezarın içine ekmek koyarak yağmurı dindirdiklerini» sözlerine eklemiştir .

IV — Ova ve dağ koylerimiz çoğun da hıdrellez günü ve ondan sonra gelen Cuma günleri «hayır» yapılır . Bu hayrın

ergesi, yağmurdur .

Hayra çıkılmazdan bir kaç gün önce yukarıda yazdığım gibi «Kepçecik» yapılır ve bu her gün tekrar edilir . Bir taraftan da evlerden «Un , bulgur , nohut ve yağ » toplanır . Sürü sahiplerinden kuzu alınır . Hayır günü bütün komşu köylere önceden bildirilir . O gün bütün komşu köylerden kadın , erkek ve çocuk olmak üzere akın akın köylü gelir .

Yemekler bir su başında sabahtan hazırlanır . Hocalarla halk da Cuma namazından sonra hayır yapılacak yere - ki kesin olarak yatır başıdır - giderler . Halk yüzleri güneye karşı olarak dizilir ve hocalar sıra ile dualarını okur, halk arkada: «Amin!» diye candan bağıırır Dua yapılırken eller toprağa doğru çevrilmiş bulunur . Törende bulunan bütün hocalar . kimi zaman sayısı on, on beşi geçer - dualarını okuyup bitirdikten sonra yemek için su başına gidilir . Kadınlar bir tarafa , erkekler bir tarafa ayrılır . Önce erkeklere , sonrada kadınlara olmak üzere yemek verilir . Yedirilen yemek «Sütlü çorba, keşkek, bulgur pilâvı, etli nohut yahnisi ve ekmek» tir .

Yemekten sonra tören bitmiş olacağından herkes dağılır . Hayırdan sonra yine yağmur yağmazsa yeniden ve bir kaç kez daha hayır yapılır .

Hayır , bütün köylünün yardımıyla el birlik yapıldığı gibi, bir ev tarafından yapıldığıda olurki o evin başında hayır yapması için özel bir dedesi - yatırı - vardır ve her yıl o yatırın başında yapar .

V — Yağmur duası çokluk ilkbahar sonlarında ve yazın yapılır . Çünkü bu mevsim yağmura en çok ihtiyaç duyulduğu zamandır . Aşka belli bir gün veya saati yoktur .

VI — Duadan sonra da yağmur yağmaması suçların çokluğuna , tanrının bağışına lâyık olunmadığına verilir . Tanrının bağışını kazanmak için dua ve hayırlar daha sıklaştırılır .

- 1 — Abdi Agabey oğlu.
 - 1 — Gelecek savaşlarda kimya yarğıları ve bunlara karşı korunma çareleri 519-520
 - 2 — Yeni köy ve içme suları 536-537
 - 3 — » » » devamı 538 539
 - 4 — Yeni köy ve içme suları devamı 556 557
 - 5 — Halkevimizin çalışmaları 584-586
 - 6 — Ilıca nahiyesi içme suları 595-596
 - 7 — Zehirli gazlar 596
- 2 — A. Osman Balkır
 - 1 — İstiyorum 543
 - 2 — Maniler 530
 - 3 — » 546
 - 4 — » 564
 - 5 — Balıkesirde halk inanmaları 566 570
 - 6 — Balıkesirde halk inanmaları 646-648
 - 7 — Maniler 654
 - 8 — Balıkesir köylerinde yapı işleri 709 710
 - 9 — Çift dönüşü 714
 - 10 — Balıkesir köylerinde yapı işleri 749 751
 - 11 — Balıkesir köylerinde ateş üzerinde inanmalar 785-786
 - 12 — Balıkesir köylerinde ateş üzerinde inanmalar 844 846
 - 13 — Balıkesir köylerinde adlar üzerinde inanmalar ve görenekler 884-886
 - 14 — Köy erkeği 529
 - 15 — Köyde ilk yaz akşamı 699
 - 16 — Yağmur duası 936 - 937
- 3 — Abdülbaki Gölpınarlı
 - 1 — Baki 532 534
 - 2 — Dil kuruluşu 763
 - 3 — Gönüllerin türküsü 832
 - 4 — Namık Kemal 866 867
- 3 — A. Sırrı
 - 1 — Bir kaç söz 617-618
- 4 — Ali Kemâl
 - 1 — Hippolyte Fontaine 662 663
- 5 — B. Tunçay
 - 1 — Hayvanların yavrularına yapılması lâzımgelen ihtimamâtı süt'den kesme 554 555
 - 2 — 933 yılında baytari işler 582-583
- 6 — Cemal tutaş
 - 1 — Vatânın anaları 558
- 7 — Yok
- 8 — Ekrem Yalçın Kaya
 - 1 — Asar ılıcası 871-873
- 9 — Fethi Ünal
 - 1 — Akıncılar 673
- 10 — Feridun Ankara
 - 1 — Büyük ölü için 870
 - 2 — Hep birden bağrım 859
 - 3 — Onlar kındilerini bilirler. 857
 - 4 — Türkçemizi bozanlara 754
 - 5 — Kulu köyün mutlu düğünü 710
 - 6 — Bir öğretmen adayının hatıra defterinden 797
 - 7 — Taptığım yasa 902
- 11 — Fahri Erdinç
 - 1 — Gel 753
 - 2 — Olursun 801
 - 3 — Edebiyat gecesi sezişleri 855
 - 4 — Ziya Gökalp için 836
- 12 — Fetiye Orbey
 - 1 — Silinen kahkahaları 856
 - 2 — Olmazmı 922
- 13 — Hayriye Derviş
 - 1 — Bakınca 537
 - 2 — Atatürkün heykeli önünde 736
- 14 — Doktor Halit Özal
 - 1 — Bizde ve medenî milletlerle de doğum ve çocuk bakımevlerinin hizmetleri 570 571
 - 2 — Bizde ve mekenî milletlerle de doğum ve çocuk bakımevlerinin hizmetinin devamı 552 - 553

- 3 — Arap dillerinde Türkçe, Arapça, Acemce Kelimeler 918 — 919
- 15 — Halil Sezai Paracık oğlu
 - 1 — Küskünüm 502
 - 2 — Çagatay manileri 542 - 543
 - 3 — Arifi 707 - 708
 - 4 — Türkmen güzelleri 752
 - 5 — En büyük gün 769
 - 6 — Sana 801
 - 7 — Su üstünde 860 - 862
- 16 — Hayrettin Karan
 - 1 — Dil devrimi 560 - 561
- 17 — Hakkı Öner
 - 1 — Köy ülküsü 565 - 567
- 18 — Hüdayi Ekerman
 - 1 — Cumhuriyet devriminde zirai faaliyet 576 - 578
- 19 — Halil İbrahim
 - 1 — Balıkesir bağcılarına 598 - 601
 - 2 — Balıkesirde bağcılık 649 - 653
- 20 — Hikmet Özkardeş
 - 1 — Bir demet çiçek 672
- 21 — Hasan Ali Türk'er
 - 1 — Pamukcu köyü 685 - 687
 - 2 — Benim görüşüm 735
- 22 — Hikmet Turhan Dağlı oğlu
 - 1 — Dursunbeyde bağcılık 629 - 632
 - 2 — Kaynak hakkında dilekler 771-773
 - 3 — Balıkesir mezarları 521 - 527
- 23 — Halim Korkut
 - 1 — İstek 753
- 24 — Haydar Yaman
 - 1 — Orman davamız 890 - 891
- 25 — Hüseyin Namık Orkun
 - Çepniler 893
- 26 — Hakkı Suha Hatun oğlu
 - 1 — Halkevinde yapılan Namık Kemal gecesi dolayısıyla 868
- 27 — Halil İbrahim Paracıkoğlu
 - 1 — Baba Batıcı 904 - 905
- 28 — H. Çığır
 - 1 — Aldanış 903
- 29 — İ Akçal
 - 1 — Halkevlerinin üçüncü yılı 515
 - 2 — Çocuklar için 547
- 30 — İsmail Hakkı Akay
 - 1 — Kısa bir cevap 528 529
 - 2 — Yurt tetkikleri Sındırğı 588 - 591
 - 3 — Hatice teyze 628
 - 4 — Cevahir kuşu 634 - 638
 - 5 — Zadenin deli İsmail 704 706
 - 6 — Hizmetçi belası 781 782
 - 7 — Bir tenkit için 894
 - 8 — Çakıcı 879 - 881
 - 9 — Şah Mehmet 931 - 933
- 31 — İbrahim Şevki Işıkman
 - 1 — Kara günler, Kama 558 - 561
 - 2 — Yusuf Türk oğluna 593
 - 3 — Karagünler 602 - 606
- 32 — İbrahim Zeytun
 - 1 — Şen Ali 674 677
- 33 — İlhan
 - 1 — 26 Eylül dil bayramı günü 764 765
- 34 — İsmail Paylan
 - 1 — Maniler 792
- 35 — Kâzım Gürel
 - 1 — Partimiz 555 558
- 36 — Kenan Akmanlar
 - 1 — Partimizin dördüncü kurultayı toplanırken 559
 - 2 — Prensiplerimiz 563
 - 3 — Devrim 623
 - 4 — Kurtuluşumuz 729
 - 5 — Cumhuriyete saygımız 761
- 37 — Kadri Çetin
 - 1 — Musiki 613-614
- 38 — Kâmil Su
 - 1 — Balıkesir muallim mektebi tarihçesi 624 630
 - 2 — Timur - Beyazıt savaşı 730-732
 - 3 — Hristiyanlardan alınan vergilere dair bir belge 774 - 776
 - 4 — Balıkesirdeki yatırlara dair belgeler 826 - 831
 - 5 — Balıkesir panayır ve pazarı 914-916

- 39 — **Kâzım Özkan**
1 — Gurbetten gurbete 638
- 40 — **Kerim Ömer Çağlar**
1 — Edremit=Güre ilcası 644 645
- 41 — **Kâzım Feyzi**
1 — Anneme 753
- 42 — **Kasım Yetik**
1 — Avcılar köyü 780 - 779
- 43 — **K. Kâni**
1 — Hacı İl Bey 875 - 878
2 — Keçeci 917
3 — Evrenos 923 - 925
4 — Falussaade 934
- 44 — **Kaynak**
1 — Halkevimizin üçüncü açılış yıldönümü ve neşriyat sergisi 518
2 — Halkevimizin 31 marta kadar üç aylık çalışma hulâsası 565
3 — Yollarımız 579 - 581
4 — Balıkesir ili okulları tarihçeleri 632 - 659
5 — Cuma azadı 683
6 — Halkevi resim sergisi 684
7 — Halkevi çalışmaları 688 - 694
8 — Namık Kemal gecesini 863
9 — Halkevinde edebiyat gecesini 892
10 — Tutum ve biriktirme haftası 892
- 45 — **M. Ekrem Çavuldır**
1 — Tarih tetkikleri: Zağnos Paşa ve Balıkesirle alakası 534 - 535
2 — Tarih tetkikleri: Zağnos Paşa ve Balıkesirle alakası 548 - 551
3 — Yakın tarih bakımından iktisadiyatımız 568 - 571
4 — Tarih tetkikleri: Zağnos Paşa ve Balıkesirle alakası 624 - 627
5 — Hava tehlikesi 697
6 — Zağnos Paşa 700 - 702
7 — Eski eserler korunmalı 825
- 46 — **Mükerrem Kâmil:**
1 — Dört yıl beklemişdi. 544 - 545
2 — Bir rüya gördüm 639 - 641
3 — Bir Çocuğum olsaydı 777 - 778
4 — Bora başlıyor 837 - 838
- 5 — Takvim yaprakları 874
6 — Gece biterken 920 - 922
- 47 — **Mahir Dilmaç**
1 — İhtiyar bir kürek mahkûmunun Elemi 615 - 616
- 48 — **Mehmet**
1 — Balıkesir ovası ve Balyaya Seyahat 666 - 667
- 49 — **Mustafa Yalçın**
1 — Bu günkü aile 670 - 672
- 49 — **Mutlu Niyazi Akay**
1 — Özdemini çekerken 859
- 50 — **Muharrem Adak**
1 — Edremit ilçebayına 703
2 — Boş ümit 741-742
3 — Orak tarlasında 752
4 — Cumurluk öyküsü 766
5 — Açık mektup 798
6 — Ziya Gökalp 836
7 — Ölüm duygusu 856
8 — Tenkit 901
- 51 — **M. Feridun**
1 — Öğretmen olacağım
- 52 — **M. Yasa - Halim Korkut**
1 — Balıkesirde yatırlar 718 - 720
2 — » » 737 - 740
3 — » » 783 - 784
4 — » » 847 - 848
5 — » » 882 - 883
6 — Yatırlar 927 - 928
- 53 — **M. Fevzi İlhan**
1 — Leylek 743
2 — Züğürtlük şarkısı 791
3 — Baykuş 851
4 — Bülbül 889
- 54 — **Mustafa Seyit**
1 — Okey 796
- 55 — **M. Haşim**
1 — Bandırmada akşam 798
- 56 — **M. Ertuğrul**
1 — Dönüş 802
- 57 — **Muammer**
1 — Sofokle 839 - 840

- 58 — **Müşnak baykal**
1 — Sakat 895
- 59 — **M. Korhan**
1 — Yerli mali 907-908
- 60 — **Midhat bilgi Han**
1 — General ve Asker 900
- 61 — **M. Uluğ Turanlı oğlu.**
1 — Buç Esinler 902
- 62 — **Naim Hazım**
1 — Emin olki artık bahtiyarsın 527
- 63 — **Naci Erçevik**
1 — Arlı Kız 562 564
2 — (Hıalmar) ın Kalbi 594
3 — Yıldızlar 619-622
- 64 — **Nuri Dünder**
1 — Köylerimiz - Köycülüğümüz 587
2 — Köy Çevrimi 642-644
3 — Köy Yolları 715-717
4 — Köylerimiz 744 746
5 — Köylerimizde kültür 793-794
6 — Köylerimiz 841-843
- 65 — **Doktor Nazmi**
1 — İlçelerimiz ve taydaları 592 593
- 66 — **Nafi Güğür**
1 — Edebiyatta yeni yollar 633
- 67 — **N. Z.**
1 — Türk çocuğu diyor ki 638
2 — Küçük Fıçı 721-724
- 68 — **Niyazi Sezen**
1 — Masal 712 - 714
- 69 — **Nuri Timur**
1 — Kayserinin Muncusun kamunu 760
2 — » » » 789 - 790
3 — Kayserinin Muncusu kamunu 929 930
- 70 — **N. Duran**
1 — Geçmek istiyorum 899
- 71 — **Ramazan Gökalp Arkin**
1 — Bu kalp duracak 664 - 665
2 — Bulamadım 699
3 — Komançe kalesi 747 - 748
4 — Ağlamak istiyorum 753
- 5 — Gömeniç köyü 787 - 788
6 — Soğanbükü, Güngörmez ve Kocaçılı 849 - 850
7 — Yıl dönümünde 870
8 — Şeyh Bedrettin Simavî ve İvrindi 887 - 888
- 72 — **Ruknettin**
1 — Almanca dersleri
- 73 — **Saadettin Baybyri**
1 — Türkiyede Fikir cereyanları 517
2 — Dinî ictimaiyyat 610 - 612
3 — Ulusal Eğitim 833 - 834
- 74 — **S. Vecdi Uzman**
1 — Dağlar 551
- 75 — **S. Behzat**
1 — Andaçlar 798
- 76 — **S. Çetiner**
1 — Zeynebin mezarı 858
- 77 — **Sırrı Şükrü Yırcalı**
1 — Ağam 859
2 — Ziya Gökalp 836
- 78 — **Sabur Şahin**
1 — Atalar sözü 935
- 79 — **Şemi Nur**
1 — Ne mutlu bize
- 80 — **Vahdet Başaran**
1 — Vatan fedailerine
- 81 — **Ziya Günöz**
1 — Yitistirim ve topluluk 564
2 — Yeni öğretmenler 609
3 — Eğitim ve yetistirim 698 - 699
4 — Altıncı artırma ve yerli mallar haftası 865
- 82 — **Y. Günöz**
1 — Kendi kendini idare 516
- 83 — **Yunus Vasfi Yücel**
1 — Bulaşık hastalıklar ve korunma Çareleri 572 - 575
- 84 — **Te. AO.**
1 — Cumurlukdan önce ve sonra Türkiye 763
2 — Dilimiz eşsizdir 767 - 768

YENİ ALMANCA LİSAN DERSLERİ

VE GRAMER KURALLARI

Noter: Rüknettin Sözer

On birinci ders

(der e'fte Unterricht)

Bitaraf (nuhayyer) isimler cemilerinde ya (er) ve umlavt ve yahut [e] alırlar. (Tum) ile nihayetlenen bütün isimlerde olduğu gibi muhayyer isimlerin kısmı azamı (er) ve Umlavt alırlar.

Örnek

(Zum Beispiel)

MÜFRET

das Buch Kitap mü. no.
des Buches Kitabın müz. ge.
dem Buche Kitaba mo. da.
den Buch Kitabı me. bih. ak.

CEMİ

die Bücher Kitaplar mü. no.
der Bücher Kitapların müz. ge.
den Büchern Kitaplara me. da.
die Bücher Kitapları me. bih. ak.

MÜFRET

das Faas Fıçı mü. no.
des Fasses Fıçının müz. ge.
dem Fasse Fıçıya me. da.
das Fass Fıçıyı me. bih. ak.

CEMİ

die Fässer Fıçılar mü. no.
der Fässer Fıçılarının müz. ge.
den Fässern Fıçılara me. da.
die Fässer Fıçıları me. bih. ak.

MÜFRET

das Holz odun mü. no.
des Holzes odunun müz. ge.
dem Holze oduna me. da.
den Holz odunu me. bih. ak.

CEMİ

die Hölzer odunlar mü. no.
der Hölzer odunların müz. ge.
den Hölzern odunlara me. da.
die Hölzer odunları me. bih. ak.

İşbu ö nekte görüldüğü gibi bir heceli muhayyer isimlerin kâffesi cemilerinde nihayetlerine (er) alırlar ve sesli harfı umlavt almak suretile hafif sesli harfa çevrilir.

Bu suretle i'rap olunan bazı kelimeler:

das Glas bardak, kadeh
das wort kelime
das Haus ev
das kalb dana
das Land memleket
das Bad hemam
das Schloss köşk, şato, kilit, kapak
das Dach dam, çatı
das Lamm kuzu

Bu isimlerin cemileri:

die Gäser bardaklar
die wörter kelimeler
die Häuser evler
die Kälber danalar
die Länder memleketler
die Bäder hamamlar
die Schlösser köşkler, kilitler
die Dächer damlar
die Lämmer kuzular

Bir heceli olupta nihayetlerine cemilerinde (e) alan muhayyer (bitaraf) isimlerin başlıcaları aşağıya yazılmıştır.

das Bein bacak
das Fest bayram
das Haar saç
das Yahr sene
das Netz ağ
das Pferd beygir
das Reich hükümet, devlet
das Spiel oyun
das Beil balta
das Tier hayvan
das Fell deri
das Meer deniz

Bu isimlerin cemileri:

die Bein bacaklar
die Feste bayramlar
die Haare saçlar
die Jahre seneler
die Netze ağlar
die Pferde beygirler
die Reiche hükümetler
die Spiele oyunlar
die Beile baltalar
die Tiere hayvanlar
die Felle deriler
die Meere denizler

Bu isimlerden birini örnek olarak i'rap edelim:

MÜFRET

das Bein bacak mü. ne.
des Beines bacağın müz. ga.
dem Beine bacağı me. da.
den Bein bacağı me. bih. ak.

CEMİ

die Beine bacaklar mü. no.
der Beine bacakların müz. ge.
den Beinen bacaklara me. da.
die Beine bacakları me. bih. ak.

Nihayetleri [el, en, er, chen, lein] olan erkek ve muhayyer [bitaraf] isimlerle evvâlinde [g] ve nihayetlerinde [e] olan muhayyer [bitaraf] isimler cemilerinde hiç bir şey almazlar

Örnek

(Zum Beispiel)

MÜFRET

der Spiegel ayna
der wagen araba
das Fenster Pencere
das Mädchen kız
der Tischler marangoz, doğramacı
das Tischlein masacık
der Titel ünvan, lekap
das Gefolge maiyet, muhafız
das Gebäude bina, yapı
das Gedinge pazarlık, kötürü pazarlık
das Gedränge müzayeka, sıkıntı

CEMİ:

aynalar
arabalar
pencereler
kızlar
masacıklar
marangozlar
ünvanlar, lakaplar
maiyetler, muhafızlar,
binalar, yapılar
pazarlıklar
sıkıntılar

die Spiegel
die wagen
die Fenster
die Mädchen
die Tischlein
die Tischler
die Titel
die Gefolge
die Gebäude
die Gedinge
die Gedränge

Bu isimlerden bir kaçını örnek olarak i'rap edelim:

MÜFRET

der Spiegel ayna mü. no.
des Spiegels aynanın müz. ge.
dem Spiegel aynaya me. da.
den Spiegel aynayı me. bih. ak.

CEMİ

die Spiegel aynalar mü. ne.
der Spiegel aynaların müz. ge.
den Spiegeln aynalara me. da.
die Spiegel aynaları me. bih. ak.

MÜFRET

das Fenster pencere mü. no.
des Fensters pencerenin müz. ge.
dem Fenster pencereye me. da.
den Fenster pencereyi me. bih. ak.

CEMİ

die Fenster pencereler mü. no.
der Fenster pencerelerin müz. ge.
den Fenstern pencerelere me. da.
die Fenster pencereleri me. bih. ak.

MÜFRET

der Wagen araba mü. ne.
des Wagens arabanın müz. ge.
dem Wagen arabaya me. da.
den Wagen arabayı me. bih. ak.

CEMİ

die wagen arabalar mü. no.
der wagen arabaların müz. ge.
den wagen arabalara me. da.
die wagen arabaları me. bih. ak.

Necati Bey öğretmen okulu ve lisesi rasat merkezi aylık raporu
BİRİNCİ KÂNUN 935

TARİH	SUHUNET			RUTUBET			R Ü Z G Â R			Yağmur
	Azamî	Asgarî	Günlük vasatı	Sabah	Öğle	Akşam	Sabah	Öğle	Akşam	
1 - 12 - 935	14	9	11	86	76	74	Şimalî ga.	Şimalden	Şimalden	2 C M
2 " "	11	9	11	67	61	58	Cenuptan	Cenuptan	Cenuptan	—
3 " "	16	11	16	70	65	45	"	"	"	—
4 " "	19	9	12	80	65	62	Cenup şar.	"	"	14
5 " "	17	12	16	51	45	76	"	"	"	—
6 " "	20	8	12	92	70	63	"	"	"	10
7 " "	17	12	14	94	71	65	"	"	"	—
8 " "	17	11	15	60	56	55	Şimalden	Şimalden	"	—
9 " "	19	15	12	84	62	58	"	"	"	—
10 " "	17	6	10	96	87	85	"	Şarktan	"	5 C
11 " "	11	6	11	80	75	73	"	Cenup şar.	"	—
12 " "	14	8	8	80	76	81	"	Şimalden	Şimalden	—
13 " "	11	6	10	75	71	80	"	"	"	—
14 " "	11	3	4	91	73	70	"	"	"	3 C M
15 " "	12	4	10	81	82	83	"	"	Cenuptan	2 C M.
16 " "	13	8	10	81	55	53	"	"	"	8 C M.
17 " "	12	5	8	68	66	50	Cenuptan	Cenup gar	"	2 C M.
18 " "	10	0	3	95	94	100	"	"	"	10 C M.
19 " "	9	1	7	95	93	62	"	"	"	—
20 " "	11	7	9	75	62	55	"	"	"	7 C M.
21 " "	14	8	11	70	55	50	"	Şimalden	Şimalden	—
22 " "	14	8	12	65	58	54	"	Cenuptan	C-nuptan	—
23 " "	14	3	8	81	70	68	"	"	"	18 C M.
24 " "	11	5	9	85	82	69	"	"	"	—
25 " "	10	6	9	86	85	70	"	"	"	—
26 " "	12	6	15	89	55	60	"	"	"	—
27 " "	10	1	9	95	70	65	"	"	"	—
28 " "	18	8	12	70	61	64	Şimalden	Şimalden	"	—
29 " "	15	9	12	80	62	60	"	"	"	—
30 " "	16	8	9	70	72	70	"	"	"	—
31 " "	10	3	8	71	73	81	"	"	Şimalden	—

Halkevi Köycüler Şubesi Neşriyatından :

1 — Köy kitabı

Yazan : İlbay Salim Gündoğan

Halkevi Dil, Tarih, Edebiyet Şubesi neşriyatından:

1 — Öz Türkçe adlar

Derleyenler : Abdi Ağabey oğlu, Şevki Işıkman

2 — Çepniler (alıkesirde)

Yazan : Çağış kamunu kamunbayı H. Akay

3 — alıkesir inanmaları

derleyen : Öğretmen Osman alkır

Kaynak Neşriyatından :

1 — Kaynağın 1-12 Sayısı Birinci cilt

2 — " 13.24 " İkinci "

3 — alıkesirde ağcılık

Yazan : Kepsütlü oğlu Halil İbrahim

YENİ NEŞRİYAT :

YENİ KÜLTÜR

Ankarada bu isimde yeni bir mecmua çıkmaya başlamıştır. İçinde memleketimizin tanınmış kalem sahiplerinin yazılarını saklayan bu kıymetli mecmuayı bilhassa öğretmenlere tavsiye ederiz.

Tarihî Tetkik Cemiyeti Başkanlığına
ANKA

Sa

Sayısı 15 kuruştur